

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU HISTORII NAUKI IM. L. i A. BIRKENMAJERÓW PAN W ROKU 2014

Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN (dalej: **IHN PAN**) w Warszawie jest przodującą placówką naukową w kraju, prowadzącą badania naukowe w dziedzinie szeroko rozumianej historii nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych, medycznych i techniki, jak również antropologii kultury. Badania te prowadzi we współpracy z wieloma instytucjami naukowymi w kraju i za granicą. Jest koordynatorem ogólnopolskich programów badawczych, organizatorem konferencji naukowych o charakterze międzynarodowym i ogólnopolskim, wydawcą cenionych monografii, serii wydawniczych i czasopism, których zadaniem jest upowszechnianie wyników badań szczegółowych, krytycznych edycji źródeł i syntez naukowych.

Instytut posiada pełne uprawnienia do nadawania stopni i tytułów naukowych w zakresie historii nauki, techniki i medycyny, a także historii kultury, dziejów oświaty, szkolnictwa i wychowania. Kadra naukowa IHN PAN składa się z badaczy o wysokich kompetencjach zawodowych, potwierdzonych wieloma publikacjami i działalnością w krajowych i zagranicznych organizacjach naukowych.

Przy IHN PAN funkcjonuje Studium Doktoranckie Historii Nauki i Kultury z siedzibą we Wrocławiu.

Instytut otrzymał **kategorię A** w systemie klasyfikacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dotacja na działalność statutową wynosiła w 2014 roku: 2 176 530 zł i była wyższa od dotacji w roku 2013 o 80 000 zł.

STRUKTURA INSTYTUTU

W roku 2014 IHN PAN zatrudniał 51 pracowników, w tym 41 pracowników naukowych, z tego 10 osób na ½ etatu, a jedną na ¾ etatu. Ponadto 4 osoby przebywały na urloпах bezpłatnych (stan na dzień 31 grudnia). Instytut był podstawowym miejscem pracy dla 29 pracowników naukowych (8 profesorów zwyczajnych, 8 profesorów nadzwyczajnych, 6 adiunktów i 7 asystentów). Pozostali pracownicy naukowcy byli zatrudnieni w Instytucie na drugim miejscu pracy. Całkowita liczba pracowników administracji, biblioteki i pracowników badawczo-technicznych wynosiła 10.

Kierownictwo IHN PAN tworzyli: dyrektor prof. dr hab. Leszek Zasztowt, zastępca dyrektora prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk, prof. dr hab. Halina Lichočka – kierownik Zakładu Historii Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki, dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka – kierownik Zakładu Historii Nauk Społecznych, Oświaty

i Organizacji Nauki oraz Juliusz Milewski, główny księgowy. Przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu był prof. dr hab. Andrzej Kajetan Wróblewski.

W Zakładzie Historii Nauk Społecznych, Oświaty i Organizacji Nauki pracowało 15 osób i działały cztery sekcje:

- Historii Nauk Społecznych (kierownik: dr Paweł Komorowski),
- Dziejów Oświaty (kierownik: dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka),
- Historii Organizacji Nauki (kierownik: prof. dr hab. Jan Piskurewicz),
- Antropologii Nauki (kierownik: dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka).

W Zakładzie Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki pracowały 23 osoby i działały trzy sekcje:

- Historii Nauk Ścisłych i Techniki (kierownik: prof. dr hab. Bolesław Orłowski),
- Historii Chemii i Farmacji (kierownik: prof. dr hab. Halina Lichočka),
- Historii Nauk Medycznych (kierownik: prof. dr hab. Andrzej Śródka).

Szczegółowe raporty z działalności obu Zakładów zawierają Aneksy 1 i 2.

W 2014 roku Prezydent RP nadał **tytuł naukowy profesora** pracownikowi Instytutu – prof. dr. hab. Jarosławowi Włodarczykowi.

Rada Naukowa Instytutu nadała **tytuł doktora habilitowanego** dwóm pracownikom Instytutu, byli to:

- dr Sławomir Łotysz m.in. na podstawie monografii *Wynalazczość polska w Stanach Zjednoczonych*.
- dr Andrzej Wójcik m.in. za cykl publikacji na temat: *Górnictwo dziedzictwo niematerialne – osiągnięcia polskiej myśli technicznej XIX – XX wieku*.

Ponadto w roku 2014 r. Rada Naukowa Instytutu nadała dwóm osobom spoza jednostki tytuł doktora habilitowanego (Jacek Rodzeń, Lidia Obojska).

W wyniku postępowania konkursowego do pracy w IHN PAN zostali przyjęci **nowi pracownicy naukowci**: dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński; dr hab. Sławomir Łotysz; mgr Paulina Pludra-Żuk; mgr Magdalena Siuda-Bochenek. W Instytucie został również zatrudniony dr Andrzej Smolarczyk jako kierownik grantu *Polityka państwa a system oświatowy na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (1919–1939)*.

AKTYWNOŚĆ NAUKOWA*Badania naukowe pracowników*

W 2014 roku w ramach działalności statutowej pracownicy IHN PAN realizowali 9 zadań badawczych o szerokim spektrum tematycznym:

1. Historia nauki polskiej,
2. Dzieje ruchu umysłowego i edukacji,
3. Nauki medyczne w XVIII–XX wieku,
4. Historia techniki polskiej i powszechnej XIX–XX wieku,
5. Badania kopernikańskie,
6. Metodologia historii nauki – zagadnienia teoretyczne,
7. Historia nauki powszechnej,
8. *Republica litteraria* w XVII–wiecznej Europie,
9. Filozofia a historia nauki w XX wieku.

Ponadto w Instytucie realizowano 5 projektów finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki lub w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki:

	Tytuł projektu	Kierownik projektu	Okres realizacji	Instytucja finansująca
1	Monografia Adolf Chybiński w środowisku lwowskich muzykologów	Mgr Michał Piekarski	2013–2016	NCN, Preludium
2	Polityka państwa a system oświatowy na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (1919–1939)	Dr Andrzej Smolarczyk	2014–2017	NCN, Sonata
3	Historia nauki polskiej 1944/52–1989, t. X	Prof. Leszek Zasztowt	2012–2015	MNISW, NPRH
4	Korespondencja Jana Heweliusza a nauka europejska XVII stulecia	Prof. Jarosław Włodarczyk	2012–2015	MNISW, NPRH
5	Komisji Edukacji Narodowej model szkoły i obywatela – koncepcje, doświadczenia i inspiracje	Prof. Kalina Bartnicka	2012–2017	MNISW, NPRH

Do grona pracowników biorących udział w w/w grantach należeli: prof. dr hab. Jan Piskurewicz (projekt nr 3), prof. Bolesław Orłowski (projekt nr 3); dr Paweł Komorowski (projekt nr 3), dr Jan Szumski (projekt nr 3), mgr Maciej Jasiński (projekt nr 4), dr Adam Sowiński (projekt nr 5). Do grona pracowników biorących udział w innych projektach finansowanych przez instytucje krajowe należeli: prof. dr hab. Halina Lichocka; dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka. W projektach zagranicznych brali udział następujący pracownicy: dr hab. prof. PAN Jaromir Jeszke; dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka; dr Jan Szumski; prof. dr hab. Bożena Urbanek; oraz w ramach grantu NPRH, realizowanego we współpracy międzynarodowej: prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk; mgr Maciej Jasiński.

Za najważniejsze wyniki uzyskane w ramach projektów lub zadań badawczych Dyrekcja uznała następujące osiągnięcia pracowników IHN PAN:

1. B. Orłowski, *Polski wkład w przyrodoznawstwo i technikę – Słownik biograficzny polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki /IV tomy/,* red. Bolesław Orłowski, Warszawa 2015 (w druku), ss. 1974. Wydanie jest zaplanowane w 2015 r.

Przygotowany we współpracy z wieloma uczonymi i ośrodkami, przy wydatnym udziale pracowników IHN PAN, czterotomowy słownik pod redakcją naukową prof. Bolesława Orłowskiego, wieńczący realizowany przy IHN PAN grant NCN.

2. *Historia nauki polskiej 1944/1956–1989*, red. Leszek Zasztowt.

Zakończenie prac nad kolejnym tomem *Historii nauki polskiej* – serii wydawanej przez IHN PAN od 1970 r., pionierskiej w swoim charakterze, ujmującej w syntetycznym przekroju dzieje nauki na ziemiach polskich w opracowaniach badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce i za granicą. Wydanie książki jest planowane w 2015 r.

3. Zakończenie prac nad pierwszym etapem międzynarodowej edycji korespondencji Heweliusza, zwieńczonym tomami *Johanes Hevelius and His World* (IHN PAN) oraz *Correspondance de Johannes Hevelius. Tome I: Prolégomènes critiques*, red. Chantal Grell, Brepols, Turnhout 2014, (seria „De diversis artibus”, t. 94).

Polski wkład był realizowany w ramach grantu NPRH (2012–2014), całość pod egidą Académie Internationale d’Histoire des Sciences i l’Union Académique Internationale.

Najważniejsze osiągnięcia o znaczeniu ogólnospołecznym związane z działalnością naukową lub twórczą:

1. Instytut jest partnerem naukowym portalu internetowego Nicolaus Copernicus Thorunensis (copernicus.torun.pl), uruchomionego 19 lutego 2010 roku we współpracy z UMK w Toruniu i Gminą Miasta Toruń. W ramach projektu udostępniane są wyniki badań kopernikańskich, prowadzonych w Instytucie i pod jego kierunkiem, oraz związane z nimi publikacje.

2. Historycy nauki i techniki, zatrudnieni w Instytucie, regularnie współpracują z instytucjami publicznymi w kraju i za granicą, pełniąc funkcje eksperckie lub kierownicze: dr hab. prof. PAN Iwona Arabas (Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej w Warszawie), prof. dr hab. Michał Kokowski (Program „Bohaterowie Krajni [z historii polityki i kultury]”), dr hab. prof. PAN Edward Malak (Muzeum Techniki i Przemysłu w Warszawie), dr Zbigniew Tucholski (MKiDN, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów), prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk (Johannes Kepler

Working Group, IAU; Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku), dr hab. prof. PAN Andrzej Wójcik (UNESCO ICOM, MKiDN, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Muzeum Miejskie „Sztynka” w Dąbrowej Górniczej).

3. W ramach grantu „Komisji Edukacji Narodowej model szkoły i obywatela; koncepcje, doświadczenia i inspiracje”, który jest realizowany przy Instytucie we współpracy z uczonymi z innych ośrodków naukowych, została stworzona wystawa wieloplanszowa pt. „Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794”, która była pokazywana w Senacie RP, szkołach wyższych i instytucjach naukowych różnych miast polskich (2013–2014)

4. Wielu pracowników Instytutu popularyzuje osiągnięcia historii nauki i techniki w Internecie, prasie, radiu, telewizji, dając wykłady publiczne i biorąc udział w Noc Muzeów (patrz niżej: *Popularyzacja nauki*).

Publikacje pracowników

Efektom działalności pracowników naukowych Instytutu w 2014 roku było opublikowanie **130 prac naukowych**:

48 monografi, rozdziałów w wydawnictwach monograficznych lub redakcji monografii,

29 publikacji w czasopismach recenzowanych, wyróżnionych przez European Reference Index for the Humanities (ERIH, lista C),

12 publikacji w innych czasopismach recenzowanych, wymienionych w aktualnym wykazie czasopism punktowanych Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (lista B),

41 pozostałych publikacji naukowych.

Kompletną listę publikacji zawiera Aneks 3.

W 2014 roku pracownicy IHN PAN wygłosili łącznie 79 referatów, w tym na konferencjach polskich i zagranicznych oraz na zaproszenie instytucji naukowych (Aneks 4).

ŻYCIE NAUKOWE

W 2014 r. Instytut zorganizował lub był współorganizatorem następujących konferencji i spotkań naukowych:

Nazwa konferencji, miejsce, data	Organizator, współorganizatorzy
Debata wokół książki Andrzeja Walickiego <i>Spotkania z Isaiahem Berlinem. Dzieje intelektualnej przyjaźni</i> , Warszawa, 7 IV 2014.	IHN PAN, Kasa im. Józefa Mianowskiego, Fundacja Popierania Nauki, Wyd. ASPRA-JR

Międzynarodowa konferencja Instytutu Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN pt. „Jean Emmanuel Gilibert (1741–1814) i jego rola w rozwoju historii naturalnej na Uniwersytecie Wileńskim”, Warszawa, 25–26 IX 2014.	IHN PAN, Towarzystwo Naukowe Warszawskie
60-lecie IHN PAN: Konferencja naukowa: Ludwik Antoni i Aleksander Birkenmajerowie – życie i dzieło. Warszawa, 28 X 2014.	IHN PAN
Kopernik w Elblągu, Biblioteka Elbląska, 20 X 2014.	Fundacja Nicolaus Copernicus, IHN PAN
IX Przegląd prac magisterskich z zakresu historii farmacji, 5 XII 2014 r.	IHN PAN (Sekcja Historii Chemii i Farmacji), Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne.
Seminaria Centrum Kopernika z Historii Matematyki – 7 spotkań.	Zespół Historii Matematyki IHN PAN, Grupa Badawcza Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych „Historia matematyki: Ludzie – Idee – Aspekty filozoficzne”

W Instytucie odbywały się regularnie dwa seminaria doktorskie, w których uczestniczyli zarówno pracownicy naukowcy, jak i absolwenci uczelni wyższych z całej Polski:

- Comiesięczne seminarium z historii oświaty i wychowania, prowadzone przez prof. dr hab. Kalinę Bartnicką wspólnie z prof. dr hab. Leszkiem Zasztowtem, gromadzące około 25 osób.
- Seminarium z historii nauk medycznych na temat „Polska prasa medyczna jako źródło historyczne w badaniach nad problematyką zdrowia i choroby XIX i XX wieku”, prowadzone przez prof. dr hab. Bożenę Urbanek i dr Magdalenę Paciorek.

Przy Instytucie działały:

- Zespół Historii Kartografii pod przewodnictwem dr. hab. Radosława Skryckiego.
- Zespół Historii Matematyki, kierowany przez dr. hab. prof. PAN Wiesława Wójcika.
- Zespół Historii Farmacji, któremu przewodniczy dr Beata Wysakowska.
- Komisja Badań Syberyjskich Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, kierowana przez prof. dr. hab. Zbigniewa Wójcika.

Pracownicy Instytutu uczestniczyli w życiu naukowym polskim i zagranicznym, sprawując członkostwo licznych gremiów krajowych i zagranicznych (zob. Aneks 5).

Współpraca z zagranicą

W ramach umowy o współpracy naukowej z Instytutem Historii Litwy Republiki Litewskiej w Wilnie kontynuowane były badania nad związkami naukowymi i kulturalnymi Polski i Litwy, nauką w Uniwersytecie Wileńskim, dorobkiem wychowanków Uniwersytetu oraz jego znaczeniem dla nauki i kultury Polski oraz Litwy. Podobnie we

współdziałaniu z partnerami z Belgii, Francji i Niemiec realizowano projekt międzynarodowej krytycznej edycji korespondencji Jana Heweliusza.

Do zagranicznych instytucji naukowych, z którymi jednostka współpracowała w sposób ciągły należały ponadto:

1. Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk.
2. Czeska Akademia Nauk.
3. Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk.
4. Międzynarodowy Komitet Nauk Historycznych.
5. Narodowy Uniwersytet Badawczy – „Wyższa Szkoła Ekonomiki”, Rosja.
6. Litewskie Archiwum Centralne w Wilnie.
7. Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki w Moskwie.
8. Rosyjskie Towarzystwo Geologiczne w Moskwie; Instytut Historii Syberyjskiego Oddziału Rosyjskiej Akademii Nauk w Nowosybirsku.
9. Katedra Historii Uniwersytetu Górniczego w Sankt Petersburgu.
10. Max-Planck-Institut für Wissenschaftsgeschichte w Berlinie.

Wybrane rezultaty współpracy zagranicznej:

1. Współpraca historyków w ramach badań nad korespondencją Heweliusza. Maciej Jasiński i Jarosław Włodarczyk byli współautorami pierwszego tomu edycji krytycznej: *Correspondance de Johannes Hevelius. Tome I: Prolégomènes critiques*, red. Ch. Grell, Brepols, Turnhout 2014, (seria „De diversis artibus”, t. 94).

2. Współpraca historyków z Polski i Rosji – konferencja (2013 r) oraz monografia *Польское Январское восстание 1863 года и исторические судьбы России и Польши*, Москва 2014, w tym rozdziały pracowników IHN PAN (J. Schiller-Walicka, J. Szumski, L. Zasztowt).

3. W pozostałych przypadkach współpraca jest w toku, w tym:

- Projekt *Rośliny lecznicze w kulturze Ajnów* - współpraca z prof. Itsuji Tangiku, Center for Ainu and Indigenous Studies, Sankougan Museum Jun Asami; Konan Women's University, Kobe Japonia (I. Arabas).
- Rosyjsko-polski projekt naukowo-badawczy *Stosunki polsko-sowieckie w latach 50. – początku lat 60* (Rosyjskie Państwowe Archiwum Historii Najnowszej, Instytut Pamięci Narodowej, 2011–2015; J. Szumski).
- Projekt *A New Organon. Science Studies in Poland between the Wars*, kierowany przez prof. dr. Bernharda Kleeberga i Friedricha Caina z Universität Konstanz (J. Piskurewicz, L. Zasztowt).

W 2014 r. Instytut gościł następujących uczonych litewskich z Lietuvos Istorios Institutas z Wilna: dr Eugenijus Sveticas, prof. Virgilijus Pugačiauskas, prof. Tamara Bajraškauskaitė, dr Rūta Čapaitė.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA, DYDAKTYCZNA I PROMUJĄCA NAUKĘ

Wydawnictwa Instytutu

W 2014 roku IHN PAN wydał 12 tytułów o łącznym nakładzie 3550 egz., w tym 1 tytuł wydawnictw zwartych i 11 tytułów wydawnictw ciągłych (w tym 5 czasopism).

ogółem wydane		wydawnictwa zwarte		wydawnictwa ciągłe				
				w tym <u>czasopisma:</u>			Inne wydawnictwa ciągłe	
liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	Drukowane		Wyłącznie w wersji elektro- nicznej		
				liczba tytułów	nakład w egz.			
12	3550	1	300	5	1050	0	6	2200

Wydawnictwa zwarte:

1. Douglas Mawson, *W krainie zamieci. Australijskie wyprawy antarktyczne w latach 1911–1914*. Wstęp, wybór i tłumaczenie Stanisław Rakusa-Suszczewski, Warszawa 2014, ss. 146.

2. Jerzy Hickiewicz, *Roman Dzieślewski, Pierwszy polski profesor elektrotechniki i Jego współpracownicy*, Warszawa 2014, Wydawnictwo: MS, pod auspicjami IHN PAN, ss. 280.

3. Radosław Skrycki (red.), *Kartografia morska i krain nadmorskich*, Szczecin 2014, pod auspicjami IHN PAN.

Wydawnictwa ciągłe:

1. John Connelly, *Zniewolony Uniwersytet. Sowietyzacja szkolnictwa wyższego w Niemczech Wschodnich, Czechach i Polsce 1945–1956*. Przekład Witold Rodkiewicz, Warszawa 2014 ss. 441. Seria: Monografie z dziejów oświaty t. 44.

2. Hanna Krajewska, *Protestanci w Łodzi 1815–1914. Między edukacją a ewangelizacją*. Warszawa 2014 ss. 457. Seria: Monografie z dziejów oświaty t. 45.

3. Andrzej Smolarczyk, *Szkolnictwo powszechne i oświata pozaszkolna w województwie poleskim w latach 1919–1939*, Warszawa 2014, ss. 541, ilustr. 25. Seria: Monografie z dziejów oświaty t. 46.

4. Andrzej Walicki, *Spotkania z Isiaiahem Berlinem. Dzieje intelektualnej przyjaźni*, Seria: Fontes rerum ad historiam scientiae spectantium, Series recentior IV, Warszawa 2014, ss. 295. (Współwydawca Oficyna Wydawnicza ASPRA–JR).

5. Władysław Konopczyński, *Historyka*, Seria: Fontes rerum ad historiam scientiae spectantium, Series recentior V, Warszawa 2014, ss. 380. (Współwydawca Oficyna Wydawnicza ASPRA–JR).

6. Rafał T. Prinke, *Zwodniczy ogród błędów. Piśmiennictwo alchemiczne do końca XVIII wieku*, Seria: Monografie z Dziejów Nauki i Techniki, t. 164, Warszawa 2014, ss. 895. (nakładem autora, Współpraca Oficyna Wydawnicza Retro-Art).

Czasopisma:

„Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 1, 2, 3, 4/2014.

„Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”, nr 1/ 2014 i 2/2014.

„Medycyna Nowożytna”, t. 20, nr 1, 2, 2014.

„Rozprawy z Dziejów Oświaty”, 2014, t. LI.

„Organon” za 2013.

Czasopisma Instytutu są ponadto udostępniane na platformach elektronicznych:

• „**Kwartalnik Historii Nauki i Techniki**”: streszczenia wszystkich artykułów publikowanych w KHNiT są zamieszczane na stronach:

CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities,

BazTech – Baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych (bibliograficzno–abstraktowa baza danych rejestrująca artykuły z polskich czasopism z zakresu nauk technicznych oraz w wyborze nauk ścisłych i ochrony środowiska. BazTech jest jednym z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki.)

BAZHUM – baza czasopism humanistycznych i społecznych – zamieszczono wybrane artykuły w formacie PDF – numery archiwalne do 2010 r.

• „**Organon**” <http://ihnpan.waw.pl/wydawnictwo/serie-i-czasopisma/organon/>

w BAZHUM znajdują się numery archiwalne do 2009 r.

• „**Medycyna Nowożytna**: studia nad historią medycyny”

w BAZHUM znajdują się numery archiwalne do 2011 r.

• „**Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki**”:

w ramach serwisu „e–publikacje nauki polskiej”, są dostępne on–line spisy treści wybranych roczników „Analecta”.

w BAZHUM znajdują się numery archiwalne – do 2009 r.

Streszczenia są w bazie CEJSH.

• „**Rozprawy z dziejów oświaty**”:

w BAZHUM znajdują się numery archiwalne do 2011 r.

Wszystkie streszczenia są w bazie CEJSH.

Pracownicy Instytutu pełnili funkcje redaktorów naczelnych, członków komitetów redakcyjnych i redakcji licznych czasopism naukowych i wydawnictw periodycznych (zob. Aneks 6).

Działalność dydaktyczna

Na płatne, niestacjonarne studia w Studium Doktoranckim Historii Nauki i Kultury we Wrocławiu, kierowanymi przez dr hab. prof. PAN Bożenę Płonkę-Syrokę, uczęszczało 17 osób.

Osiemnastu pracowników Instytutu prowadziło działalność dydaktyczną, w tym 1 pracownik na uczelni zagranicznej (Euroazjatycki Uniwersytet w Astanie, Kazachstan), a pozostali na kilkunastu wydziałach krajowych ośrodków akademickich:

1. Wydział Farmaceutycznego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.
2. Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego.
3. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Wydział Pedagogiczny.
4. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu.
5. Uniwersytet Otwarty Uniwersytetu Warszawskiego.
6. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach.
7. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wydział Nauk Pedagogicznych; Wydział Prawa i Administracji.
8. Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.
9. Katedra Historii Medycyny Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.
10. Wydział Lekarski i Farmaceutyczny Śląskiego Uniwersytetu Medycznego.
11. UMCS w Lublinie, Wydział Humanistyczny, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa.
12. Uniwersytet Warszawski, Kolegium Artes Liberales.
13. Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy, Katowice.
14. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie.
15. Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej.
16. Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.
17. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Humanistyczny.

Pracownicy Instytutu sprawowali opiekę nad studentami piszącymi prace licencjackie, magisterskie oraz rozprawy doktorskie. Liczba prac magisterskich wykonanych pod kierunkiem pracowników naukowych Instytutu wyniosła 39, natomiast liczba prowadzonych doktoratów wyniosła 4.

Popularyzacja nauki

W 2014 r. Instytut miał swój udział w popularyzacji nauki poprzez kontynuację wystawy prezentującej wyniki badań naukowych zespołu pod kierunkiem prof. K. Bartnickiej. Wystawa pt. „Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794”, poświęcona 240 rocznicy KEN, po raz pierwszy została przedstawiona w Senacie RP w Warszawie w dniach 18–26 X 2013. W styczniu 2014 r. wystawa była eksponowana w Pałacu Staszica w Warszawie. Ponadto była wypożyczana szkołom wyższym i instytucjom naukowym w Warszawie, Krakowie i innych miastach polskich. Warto odnotować udział pracowników jednostki w innych przedsięwzięciach promujących i popularyzujących wyniki badań naukowych w 2014 roku:

Dr hab. prof. PAN Iwona Arabas

- nagrania dla czasopisma „Richter Life”.
- wywiad dla TOK FM.
- wykłady dla Uniwersytetu II wieku.
- prowadzenie lekcji muzealnych w Muzeum Farmacji w Warszawie (oddział Muzeum Warszawy).
- organizacja wykładów dla Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego (28 I, 25 II, 1 IV, 14 X).

Dr Marcin Dolecki

- Lekcje muzealne w Muzeum Farmacji w Warszawie (oddział Muzeum Warszawy).

Dr hab. prof. PAN Katarzyna Dormus

- *Od dzieciństwa do starości – okresy życia człowieka z perspektywy historycznej*, wykład, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie, Kraków 9 X 2014.
- *O szkole dawnej i współczesnej – ewolucja instytucji szkolnej od starożytności do dnia dzisiejszego*, wykład, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie, Kraków, 23 X 2014.

Mgr Maciej Jasiński

- Kurs języka starogreckiego na poziomie zaawansowanym dla chętnych, prowadzony w ramach Polskiego Towarzystwa Filologicznego.
- Artykuł popularnonaukowy: Rękopiśmienna korespondencja Jana Heweliusza w polskich zbiorach, „Cenne, Bezcenne, Utracone”, nr 1–2, 2014, s. 33–36.

Prof. dr hab. Michał Kokowski

- Udział w filmie dokumentalnym *Wir Europäer (1): Europa beginnt zu denken (15. Jahrhundert) TV episode* (reżyseria: Nina Koshofer i Judith Völker) [TAG/

TRAUM Filmproduktion GmbH & Co. KG, Niemcy – Austria (koprodukcja: WDR/ARTE, MDR, OR)].

Dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński

- Uczestnictwo w przedsięwzięciu naukowo-popularyzacyjnym pod nazwą „Noc Muzeów”, organizowanym przez Muzeum Etnograficzne – Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu (wykład i projekcja filmowa dotycząca polskiego dziedzictwa naukowego na Syberii).

Dr Jarosław Kurkowski

- Referat *Pionierzy polskich wypraw himalajskich* w ramach Dnia Górskiego na Uniwersytecie Warszawskim (21 XI 2014 r.).

Dr hab. prof. PAN Edward Malak

- Pomysł i współrealizacja wystawy w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT w Warszawie pod nazwą Festiwal Książki Lotniczej (finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego) wraz z towarzyszącą jej sesją popularnonaukową na temat lotnictwa XX i XXI wieku oraz wygłoszenie referatu *Praca generała Ludomila Rayskiego dla lotnictwa polskiego w latach 1926–1939. Uwarunkowania, osiągnięcia i niepowodzenia*.

- Referat na temat uwarunkowań budowy samochodu LS przed II wojną światową na VII Ogólnopolskim Sympozjum Historyczny Rozwój Konstrukcji Pojazdów na Politechnice Warszawskiej 23 maja 2014.

- Koncepcja i współrealizacja wstawy w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT w Warszawie ukazującej rozwój techniczny samochodu Syrena wraz z towarzyszącą sesją popularnonaukową.

- Współautorstwo koncepcji i współrealizacja wystawy w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT w Warszawie ukazujący rozwój techniczny samochodu Warszawa w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT.

- Współautorstwo koncepcji wystawy poświęconej stuleciu wybuchu I wojny światowej wraz z prezentacją polskiego dorobku technicznego w dziedzinie fotografii (kamera Prószyńskiego) w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT.

Prof. dr hab. Bolesław Orłowski

- Wykład o technice II RP w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT (29 I 2014).

Dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka

- Wywiad dla radia Rzeszów na temat historii kultury uzdrowiskowej w Polsce i Europie, maj 2014.

Dr Jan Szumski

- Telewizja Belsat, 8 maja 2014 r. Два на два. Аляксей Ластоўскі і Ян Шумскі: Памяць беларусаў пра 2-ю Сусветную вайну, Źródło: <http://belsat.eu/be/programs/dva-na-dva/aliaksiei-lastouski-i-ian-shumski-pamiats-bielarusau-pra-2iu-susvietnuiu-vainu/>

- Telewizja Belsat, 17 września 2014 r. Гарачы каментар. Міф аб уз'яднанні Беларусі, Źródło: <http://www.belsat.eu/be/programs/3781/24618/>.

Dr Zbigniew Tucholski

- Prowadzenie, wspólnie z Andrzejem Skalimowskim, cyklu spacerów pt. „Inżynieria i polityka”, dla Muzeum Warszawy: Centralny odcinek Trasy W-Z, Żerań Przemysłowy, Czerwona martyrologia na zielonym Żoliborzu, Port Praski, Okolice Dworca Zachodniego – początek linii średnicowej, Fort Bema i zabudowania dawnej fabryki amunicji.

- Współpraca przy organizacji wystawy: Dwa Mosty Warszawy. 150 lat Mostu Kierbedzia i 100 lat Mostu Poniatowskiego, zorganizowanej przez Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków i Instytut Badawczy Dróg i Mostów w Warszawie.

Prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk

- Audycja *Galileo Galileo*, cykl „Naukowy zawrót głowy”, Polskie Radio Program I, 15 II 2014.

- Ekspert, konferencja z okazji wystrzelenia satelity Heweliusz, Centrum Hewelianum, Gdańsk, 19 VIII 2014.

- Wykład *Uczony i cała reszta*, XXII Seminarium dla nauczycieli fizyki „Astronomia w szkołach ponadpodstawowych”, Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN, Warszawa, 18–20 IX 2014.

- Wykład *Międzynarodowy projekt krytycznej edycji korespondencji Jana Heweliusza*, seminarium Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego, Olsztyn, 7 XI 2014.

- Wykład *Wizerunki Księżyca: od sztuki do selenografii*, cykl „Człowiek i Wszechświat”, Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Olsztyn, 7 XI 2014.

- Wykład *Zagadka Gwiazdy Betlejemskiej*, cykl „Spotkania z astronomią”, Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN, Warszawa 22 XII 2014.

- Wywiad *Historia nauki wstaje z fotela*. Z Jarosławem Włodarczykiem rozmawia Anna Mateja, „Znak”, nr 5/2014, s. 80–85.

Prof. dr hab. Leszek Zasztowt

- Wywiad: *Na szczytach kultur – wywiad z prof. Bohdanem Cywińskim na kanwie: Bohdan Cywiński: Szańce kultur. Szkice z dziejów narodów Europy Wschodniej*, Wydawnictwo TRIO, Centrum Europejskie Natolin, Warszawa 2013, 678 s. + 24 mapy. W druku w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”.

- Wywiad: Z PROF. Alfredasem Bumblauskasem na kanwie książki: A. Bumblauskas, *Wielkie Księstwo Litewskie. Wspólna historia, podzielona pamięć*, Warszawa 2013, 338 s. W druku w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”.

Odnaczenia

W 2014 roku Instytut Historii Nauki PAN otrzymał Medal Polskiej Akademii Nauk za szczególne zasługi dla rozwoju nauki polskiej i światowej związane ze społeczną rolą nauki.

Za zasługi i długoletnią pracę w instytucji naukowej pracownicy Instytutu otrzymali następujące nagrody i medale:

Złote Krzyże Zasługi: prof. dr hab. Kalina Bartnicka, prof. dr hab. Leszek Zasztowt.

Złote Medale za Długoletnią Służbę: prof. dr hab. Halina Lichočka, prof. dr hab. Stefan Zamecki, dr hab. prof. PAN Iwona Arabas, dr hab. prof. PAN Jaromir Jeszke, dr hab. prof. PAN Krzysztof Maślanka, dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka, dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka, dr hab. prof. PAN Andrzej J. Wójcik, dr Adam Matuszewski, mgr Joanna Kowalska, Helena Pamięta-Paska.

Srebrne Medale za Długoletnią Służbę: prof. dr hab. Michał Kokowski, prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk, dr hab. prof. PAN Katarzyna Dormus, dr hab. prof. PAN Anna Trojanowska, dr hab. prof. PAN Wiesław Wójcik, mgr Małgorzata Olszewska, mgr Dorota Kozłowska.

Ponadto za działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną pracownicy IHN PAN otrzymali liczne nagrody: dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka – Nagroda I Stopnia Rektora Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu za osiągnięcia naukowe; dr hab. prof. PAN Sławomir Łotysz – Nagroda I stopnia za indywidualne osiągnięcia naukowe uzyskane w roku 2013 przyznana przez Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego; dr Zbigniew Tucholski – Medal „Pro Patria Semper” płk Bronisława Gębarzewskiego; dr Jarosław Kurkowski – nagroda dla najlepszego wykładowcy (3 miejsce – wspólnie z dr Mirellą Kurkowską) Uniwersytetu Otwartego UW za zajęcia w roku akademickim 2013/2014; prof. dr hab. Bożena Urbanek – nagroda zespołowa II stopnia Rektora Uniwersytetu Medycznego w Katowicach za działalność organizacyjną.

Beata Wysokińska

ANEKS 1**DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA ZAKŁADU HISTORII NAUK ŚCISŁYCH,
PRZYRODNICZYCH I TECHNIKI W 2014 ROKU**

Rok 2014 stanowił kolejny, dobrze wykorzystany okres dla rozwijania problematyki badawczej, realizowanej w Zakładzie Historii Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki. Problematyka ta w znacznej mierze była kontynuacją działań podjętych wcześniej, charakteryzujących się poszerzaniem obszarów badawczych, coraz częściej wykraczających poza wąsko rozumianą „wewnętrzną” historię poszczególnych nauk. Tendencja ta wpisuje się w szeroki i wciąż powiększający swoje znaczenie, światowy nurt uprawiania historii nauki. Wielowątkowość, wielodyscyplinarność i interdyscyplinarność badań wykonanych w Zakładzie można zatem uznać za zjawisko pozytywne, a przy tym zgodne z tendencjami ogólnoświatowymi.

NAUKI O NAUCE

Zakrojoną na trzy następne lata pracę nad nowym tematem, noszącym tytuł *Problematyka naukoznawcza na łamach periodyku „Nauka Polska Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój”. Studium historyczno-metodologiczne. Lata 1918–1947*, rozpoczął prof. dr hab. Stefan Zamecki. Jej przewidywanym efektem będzie książka o charakterze monograficznym.

Analizę stanu teoretycznego statusu współczesnej historiografii nauki w Polsce kontynuował natomiast dr hab. prof. PAN Jaromir Jeszke. Badania zatytułowane *Diagnostyka stanu teoretycznego statusu historii nauki w Polsce jako dyscypliny naukowej* prowadził z perspektywy kulturoznawczo ujętej historii historiografii nauki, osadzonej w tradycjach intelektualnych środowisk historyków nauki. Jako główną tezę tych badań przyjął zależność kształtu historiografii danej nauki od jej teoretycznego statusu w okresie studiów nad jej dziejami. Ważnym elementem w tym kontekście była próba określenia warunków społecznych i kulturowych, ograniczających rozwój współczesnej historii nauki w Polsce. W 2014 r. napisał i przekazał do druku artykuł *Powstanie czasopisma „Medycyna Nowożytna. Studia nad kulturą medyczną” jako próba modernizacji polskiej historiografii medycznej*.

Również kontynuacją rozpoczętego wcześniej tematu *Historia naukoznawstwa w Polsce: zmieniające się teoretyczne perspektywy i polityczne konteksty* zajmował się prof. dr hab. Michał Kokowski, realizując badania we współpracy z Max Planck Institute for the History of Science w Berlinie oraz z Le Centre d’Histoire des Sciences et des Techniques, Université de Liège. Efektem było przygotowanie do druku artykułu: *Politics and Contexts of Science Studies during the Cold War and Beyond*.

Z naukoznawstwem wiążą się także prowadzone przez prof. Kokowskiego prace, dotyczące historiograficznego piśmiennictwa Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów, ze szczególnym uwzględnieniem publikacji o charakterze metodologiczno-programowym.

Z pogranicza nauki, kultury i polityki

Prace badawcze nad nowatorskim, nieporuszanym dotychczas w literaturze zagadnieniem *Kształtowanie się środowiska studentów wydziałów lekarskich w Polsce w latach 1944–1956* kontynuowała dr Magdalena Paciorek. Dotyczyły one między innymi kwestii polityki ówczesnych władz państwowych w kształtowaniu modelu „socjalistycznego lekarza”, z czym wiązały się nie tylko sprawy organizacji wydziałów lekarskich przemianowanych w akademie medyczne, ale też polityka reorganizacji składu społecznego studentów, nakazy pracy, ideologizowanie młodzieży, studia „w bratnich krajach” – ze szczególnym uwzględnieniem ZSRR.

W realiach Polski Ludowej osadzone były także badania prowadzone w 2014 r. przez dr. hab. Jeszkego i zakończone obszernym opracowaniem *Upowszechnianie nauki – nauka a media*, przeznaczonym do druku w kolejnym tomie *Historii nauki polskiej*. Będzie to *Historia nauki polskiej 1944/1956–1989*, pod red. L. Zasztowta.

Gabinetami osobliwości jako protomuzeami nauki zajmowała się, podobnie jak w latach ubiegłych, dr hab. prof. PAN Iwona Arabas. Prowadziła poszukiwania archiwalne dotyczące gabinetu Anny Jabłonowskiej w *Muséum national d’Histoire naturelle*, gdzie odnalazła nieznaną mapę *Plan wulkanu Wezuwiusz* z dedykacją dla Anny Jabłonowskiej.

Rozpoczęty przed dwoma laty program badawczy *Bohaterowie Krajin* (z *historii polityki i kultury*) kontynuował prof. Michał Kokowski. Głównym celem tego programu jest przypomnienie wybitnych postaci Krajny (historycznego regionu położonego na pograniczu Wielkopolski i Pomorza) oraz propagowanie wiedzy o ich dokonaniach wśród tamtejszej młodzieży szkolnej. Najważniejsze prace, które w 2014 r. zostały wykonane w ramach tego programu to: badania interdyscyplinarne historycznie zmiennych granic Krajny (historia polityczna, kartografia, geografia polityczna, etnologia); badania interdyscyplinarne na temat historycznie zmiennej roli administracyjnej miasta Piły w dziejach (historia polityczna, geografia polityczna, kartografia); migracje nauczycieli polskich szkół prywatnych w latach 1929–1945 na Pograniczu i Kaszubach; zorganizowanie *Zlotu młodzieży z Krajny. Bohaterowie Krajny 2014* (Górka Klasztorna–Łobżenica, 12 czerwca 2014 r.). Na podstawie literatury przedmiotu, materiałów źródłowych oraz materiałów rodzinnych prof. Kokowski wykazał, że w latach 1929–1939 na Pograniczu uczyło ponad stu nauczycieli, połowa z nich pochodziła z Polski.

Do pomyślnego końca dobiegły, realizowane przez prof. dr hab. Bolesława Orłowskiego i pod jego naukowym kierunkiem, prace redakcyjne nad słownikiem biograficznym *Polski wkład w przyrodznawstwo i technikę – Słownik biograficzny polskich i związa-*

nych z *Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki*, które to dzieło (4 tomy) znalazło się już w druku pod auspicjami IHN PAN.

Z zupełnie odmienną tematyką, należąca raczej do filozofii człowieka, czy też antropologii filozoficznej, wiązały się badania kontynuowane przez prof. Roberta Zaborowskiego dotyczące psychologii uczuć, w szczególności kategorii ontologii uczuć.

HISTORIA NAUK ŚCISŁYCH

1. Historia matematyki

Dr hab. prof. PAN Krzysztof Maślanka główny wysiłek badawczy skierował na zakończenie projektu obliczeniowego, realizowanego na najszybszym polskim komputerze ZEUS w Akademickim Centrum Obliczeniowym Cyfronet Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Projekt ten, sfinalizowany z końcem września 2014 r., polegał na przetestowaniu opracowanego przez niego, najbardziej efektywnego algorytmu, służącego do obliczania tzw. stałych Stieltjesa, tj. współczynników rozwinięcia na szereg potęgowej funkcji dzeta Riemanna – fundamentalnego obiektu analitycznej teorii liczb. Dotychczas w najnowszej literaturze dotyczącej obliczeń tych ważnych stałych stosowano zawiły algorytm R. Kreminkiego (2002) oraz odmienny, bardziej skuteczny, ale równie skomplikowany algorytm F. Johanssona (2013). Nowatorskie podejście dr. Maślanki pozwala znacznie skrócić czas obliczeń. Ten istotny, osiągnięty przez niego wynik zostanie zamieszczony w Internecie (baza preprintów arXiv) oraz wysłany do recenzji w czasopiśmie „Opuscula Mathematica”.

Innymi metodami w rozwijaniu historii matematyki posługiwał się dr hab. prof. PAN Wiesław Wójcik. W ramach Zespołu Historii Matematyki w Instytucie Historii Nauki PAN oraz Grupy Badawczej Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych „Historia matematyki: Ludzie – Idee – Aspekty filozoficzne”, organizował pracę grupy historyków matematyki. W roku 2014 były kontynuowane prace badawcze dotyczące w dużej mierze historii matematyki polskiej oraz matematyki przełomu XIX i XX wieku. Badania miały charakter interdyscyplinarny i łączyły ludzi z różnych ośrodków naukowych. Zespół współpracował z Zakładem Historii Matematyki, działającym w Instytucie Matematyki UJ (wspólne seminaria i prace badawcze). Odbyło się wiele spotkań, w tym siedem zorganizowanych bezpośrednio przez Zespół Historii Matematyki, jako „Seminaria Centrum Kopernika z Historii Matematyki”. Własne badania dr. Wójcika wiązały się natomiast z kontynuacją dwóch równoległe realizowanych tematów: *Hoene-Wroński – filozofia matematyki oraz główne osiągnięcia matematyczne*; oraz *U źródeł polskiej szkoły matematycznej*.

2. Historia astronomii

Pod kierunkiem prof. dr. hab. Jarosława Włodarczyka kontynuowane były prace na temat *Korespondencja Jana Heweliusza a nauka XVII stulecia*. W ramach grantu NPRH, realizowanego we współpracy międzynarodowej, zespół polski (mgr Maciej Jasiński, dr Maria Otto) miał znaczący wkład w przygotowanie tomu I edycji krytycznej listów ze zbiorów Heweliusza: *Correspondance de Johannes Hevelius*. Tome I: *Prolegomènes critiques*, ed. by C. Grell, Brepols, Turnhout 2014.

Drugie zadanie badawcze, wykonywane przez prof. Włodarczyka, a mianowicie: *Narratio prima Jerzego Joachima Retyka w świetle współczesnej historii astronomii*, zmierzająca ku końcowi (ustalona została ostateczna wersja tekstu polskiego przekładu *Narratio prima*, powstał obszerny komentarz naukowy pióra prof. Włodarczyka).

Korespondencją Heweliusza zajmował się również mgr Maciej Jasiński. Pracował nad transkrypcją części korespondencji oraz ujednoczeniem zapisu listów już wcześniej przez niego odczytanych. Ustalił, że w Bibliotece Narodowej w Warszawie znajduje się książka zawierająca prace Johannesesa Keplera, która pochodzi z biblioteki Jana Heweliusza; wstępnie przebadał zawarte w tej książce marginalia gdańskiego astronoma. Najwięcej uwagi poświęcił jednak korespondencji Heweliusza ze Stanisławem Lubienieckim. Zbadał korespondencję zawartą w *Theatrum cometicum* Lubienieckiego, wykonał transkrypcję rękopisów korespondencji z Biblioteki Narodowej w Paryżu, a także transkrypcję części rękopisów korespondencji z biblioteki Obserwatorium Paryskiego. Szczególnie zainteresował się tym, co Lubieniecki pisał o kometach. W celu rozwiązania tej kwestii mgr Jasiński ułożył zbiór problemów poruszanych przez Lubienieckiego w korespondencji na tematy astronomiczne,

Nowsza historia astronomii była przedmiotem badań mgr Magdy Siudy-Bochenek, pracującej nad tematem *Odniesienie badań prowadzonych w 2. połowie XIX wieku przez Jana Jędrzejewicza w Płońsku do astronomii uprawianej w Europie*. Na podstawie dokumentu źródłowego (P. Stroobant i in., *Les observatoires astronomiques et les astronomes*, Bruksela 1907) mgr Siuda-Bochenek wykonała analizę porównawczą instrumentów astronomicznych wykorzystywanych w 2. poł. XIX w. w obserwatoriach europejskich oraz tematyki i metod badań prowadzonych w tych placówkach. Uzyskane dane pozwolą na ukazanie we właściwych proporcjach działalności Jędrzejewicza i jego obserwatorium, jak również innych polskich obserwatoriów tamtego okresu.

3. Historia fizyki

Do historii fizyki zaliczyć można podjęty w 2014 r. przez prof. Michała Kokowskiego temat *Bronisław Średniawa jako historyk nauk ścisłych*. Prof. Kokowski zapoznał się z historycznymi publikacjami Średniawy, ich genezą, zakresem i metodyką pracy.

4. Historia chemii

Zadanie badawcze *Idee a eksperyment: dzieje badań nad naturą świata fizykalnego w I połowie XX w. Działalność Ludwika Wertensteina* kontynuował dr Marcin Dolecki. Jest to tematyka z pogranicza historii chemii fizycznej i fizyki. Celem pracy będzie poszerzenie wiedzy o polskich osiągnięciach w zakresie nauki o budowie atomu oraz promieniotwórczości w okresie międzywojennym na tle osiągnięć nauki światowej. W wyniku kwerendy bibliotecznej i archiwalnej dr Dolecki zebrał część publikacji dotyczących działalności badawczej oraz dydaktycznej Wertensteina.

Rozwojowi chemii uniwersyteckiej w Warszawie były poświęcone badania, które w 2014 r. zakończyła prof. dr hab. Halina Lichocka. Obejmowały one następujące zagadnienia: *Rozwój chemii i nauczania tego przedmiotu w rosyjskim Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim* oraz *Chemia na Uniwersytecie Warszawskim w XX wieku*. Cesarski Uniwersytet powstał, jak wiadomo, wskutek przekształcenia przez władze rosyjskie Szkoły Głównej Warszawskiej, przejmując całe mienie tej uczelni oraz – w okresie organizacyjnym – także kadre naukową i studentów. Później kadra profesorska na Wydziale Matematyczno-Fizycznym, na którym wykładana była chemia, składała się już wyłącznie z Rosjan. W polskiej dotychczasowej literaturze niewiele jest opracowań na temat tych rosyjskich profesorów, ich kwalifikacji, osiągnięć naukowych oraz poziomu realizowanego przez nich nauczania. W tej sytuacji przygotowane przez prof. Lichocką opracowanie stanowi *novum*. Na podstawie polskich i rosyjskich materiałów źródłowych autorka scharakteryzowała działalność naukową i dydaktyczną wszystkich dziesięciu rosyjskich nauczycieli chemii, którzy byli zatrudnieni w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim w ciągu półwiecza jego funkcjonowania. Przedstawiła także znaczenie tej uczelni dla rozwoju chemii w Polsce. Opracowanie zostało przekazane do druku.

Do druku zostało również przekazane opracowanie drugiego zagadnienia, stanowiącego *de facto* dalszą część tego pierwszego. Począwszy od roku akademickiego 1915/1916 nauczanie chemii oraz chemiczne badania naukowe były w Uniwersytecie Warszawskim prowadzone niemal nieprzerwanie, chociaż warunki najczęściej temu nie sprzyjały. Przecież wbrew temu wszystkiemu dorobek warszawskiej chemii uniwersyteckiej okazał się niemały, także w skali światowej.

Badaniami kontynuowanymi przez prof. Lichocką były natomiast prace na temat *Historia chemicznych badań naukowych i dydaktyki chemii na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie*. Prace te sprowadzały się przede wszystkim do gromadzenia materiałów źródłowych poprzez kwerendy archiwalne, głównie w archiwach wileńskich: Centralnym Litewskim Archiwum Historycznym, Wileńskim Archiwum Okręgowym oraz w Bibliotece Wróblewskich.

HISTORIA NAUK PRZYRODNICZYCH

1. Historia botaniki

Z rozwojem i upowszechnianiem nauki na naszych Kresach Wschodnich wiązały się dwa tematy zrealizowane w 2014 r. przez dr hab. Wandę Grębecką. Pierwszy z tych tematów: *Analiza założeń programowych i metod nauczania Jana Emmanuela Giliberta (1741–1814 –pierwszego profesora historii naturalnej w Szkole Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego (Uniwersytecie Wileńskim) w latach 1781–1782*, został zainspirowany jubileuszem 200 rocznicy śmierci Giliberta. Autorka badań zestawiała bibliografię dotyczącą działalności pedagogicznej J. E. Giliberta w Grodnie i Wilnie. Przeprowadziła analizę materiałów obrazujących treść i metody jego pracy, wskazówki metodyczne zawarte w pismach botanicznych i dokumentach pedagogicznych oraz w programach wykładów. Materiały te zarówno rękopiśmienne, jak i trudno dostępne druki osiemnastowieczne (kwerendy w Wilnie i Krakowie) wykazały, że Gilibert na podstawie swojego doświadczenia z pracy w Grodnie (1776–1781) przygotował pionierski, bardzo nowoczesny program nauczania historii naturalnej i udowodnił możliwość jego realizacji. W rezultacie powstał artykuł *Poglądy dydaktyczne J. E. Giliberta*, oddany do druku.

W ramach drugiego tematu, zatytułowanego *Biografia Antoniego Andrzejowskiego (1785–1868)* dr Grębecka przeprowadziła geograficzną weryfikację materiałów dokumentujących podróże Andrzejowskiego, a także przygotowała zestawienie literatury geograficznej i fizjograficznej, dotyczącej krain, przez które prowadziły jego wyprawy badawcze.

Prace dotyczące biografii naukowej innego wybitnego przyrodnika kontynuowała dr Beata Wysokińska, opracowująca temat *Wkład Bolesława Hryniewieckiego (1875–1963) w badania i ochronę europejskiego dziedzictwa przyrodniczego*. W tym poszerzonym ujęciu, w czerwcu 2014 r. złożyła wniosek do NCN o grant. Wniosek został dobrze przyjęty, niestety jednak nie został rekomendowany do finansowania. Dr Wysokińska zbadała zasoby archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, w rezultacie czego pozyskała nowe materiały źródłowe oraz sporządziła kalendarium życia i działalności naukowej Hryniewieckiego.

2. Historia nauk o Ziemi

Dzięki inicjowaniu badań zespołowych, a także włączanie się w prace różnych instytucji naukowych, dr hab. Prof. PAN Andrzej Wójcik uczestniczy w realizacji wielu tematów. Większość stanowi kontynuację badań, ale nie brakuje też zagadnień nowych. Do kontynuacji zaliczyć należy współpracę z przedstawicielami Katedry Historii Uniwersytetu Górniczego w Sankt Petersburgu – Горный университет – Национальный минерально-сырьевой университет „Горный”, [Кафедра истории](#) – w zakresie badania rozwoju myśli technicznej w XVIII i XIX w. na obsza-

rze Polski i Rosji oraz badania dziejów europejskich szkół górniczych (XVIII i XIX w.), a także losów poszczególnych absolwentów.

Kontynuowana była także współpraca z przedstawicielami Państwowej Naukowo-technicznej Biblioteki Publicznej Syberyjskiego Oddziału Rosyjskiej Akademii Nauk w Nowosybirsku – ГПНТБ СО РАН – w zakresie badania rozwoju myśli technicznej XVIII i XIX w. Od lat prowadzone są kwerendy i prace studyjne dokumentujące rozwój nauk górniczo-geologicznych i działalność geologów i górników na obszarze Syberii.

Kontynuacja dotyczyła również prac nad dziejami polskich geologów i górników oraz ich dokonań zawodowych. Badania szczegółowe obejmują.in. opracowanie biografii specjalistów pracujących w Polsce w XVIII, XIX i XX w.

Zawieszona została natomiast współpraca z Instytutem Historii Przyrodoznawstwa i Techniki w Moskwie – **Институт истории естествознания и техники ИИЕТ РАН** oraz Oddziałem Historii Geologii **Państwowego Muzeum Geologicznego RAN w Moskwie** – отдел истории геологии Государственного геологического музея им. В.И. Вернадского РАН, ze względu na brak umowy pomiędzy RAN i PAN. Mimo tego kontynuowana była współpraca z przedstawicielami tych instytucji, dotycząca roli i znaczenia polskich przyrodników, w tym przede wszystkim geologów i górników, działających w Rosji w XIX w.

Do tematów nowych zaliczają się badania związane z biografią Emila Dunikowskiego – „ojca geoturystyki polskiej”; badania historyczne górniczej eksploatacji węgla brunatnego w rejonie Zawiercie–Siewierz (prace te prowadzone były we współpracy z przedstawicielami Katedry Geomechaniki, Budownictwa Podziemnego na Wydziale Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej w Gliwicach i obejmowały analizy materiałów archiwalnych oraz badania terenowe); badania w zakresie zwyczajów i kultury górniczej oraz historii munduru górniczego (współpraca z pracownikami Katedry Geomechaniki, Budownictwa Podziemnego na Wydziale Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej w Gliwicach).

3. Historia farmacji

Nowatorskie badania na temat *Organopreparaty produkowane w warszawskich wytwórniach farmaceutycznych w okresie międzywojennym* kontynuowała dr hab. prof. PAN Anna Trojanowska. Uzupełniła materiały dotyczące preparatów produkowanych oraz dostępnych w Polsce w okresie międzywojennym. Kwerendami objęła również materiały pochodzące z wcześniejszego okresu – z przełomu XIX i XX wieku. Na łamach polskich czasopism prowadzono wówczas dyskusję dotyczącą substancji czynnych, mechanizmów i spektrum działania, form leku oraz skuteczności i zasadności stosowania organopreparatów, głównie „soku jądrowego”.

Dr Trojanowska kontynuowała także prace związane z *zagadnieniem fałszowania produktów spożywczych na łamach polskich czasopism i publikacji naukowych z drugiej połowy XIX wieku*. Uzupełniła materiały dotyczące działalności warszawskiego farma-

ceuty Alfonsa Bukowskiego (1858–1921), który był jednym z polskich pionierów prowadzących badania zafałszowań żywności, a także autorem publikacji omawiających sposoby wykrywania zafałszowań i propagujących tworzenie miejskich laboratoriów chemicznych. Zebrane materiały opracowała w formie artykułu naukowego.

Nowym natomiast kierunkiem, podjętym w 2014 r. przez dr. Trojanowską, jest projekt badawczy *Między nauką a praktyką dnia codziennego. Koncepcje zdrowego odżywiania w polskiej literaturze naukowej i popularnej (1870–1914)*. Celem projektu będzie ukazanie kształtowania się rozwoju wiedzy oraz poglądów na zdrowe odżywianie i lecznicze diety w istotnym dla rozwoju nauki o fizjologii i chemii odżywiania okresie od lat 70. XIX wieku do 1914 r.

Roślinami leczniczymi Syberii oraz etnofarmacją Ajnów zajmowała się dr hab. prof. PAN Iwona Arabas. Rozpoczęła badania zmierzające do odtworzenia losów Ferdynanda Karo na Syberii oraz skatalogowania wykonanych przez niego kart zielnikowych. W związku z tym wystąpiła o grant do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na badania archiwalne i przygotowanie wystawy. Wniosek nosił tytuł: „*Thesaurus plantarum sybericarum*. Badania syberyjskie wybitnego polskiego przyrodnika Ferdynanda Karo (1845–1927)”. Podczas badań w archiwum *Muséum national d’Histoire naturelle* odnalazła nieznane listy, pisane z Syberii do francuskich przyrodników.

Z etnofarmacją zaś wiązał się temat *Rośliny lecznicze i magiczne Ajnów*. Prace zostały podjęte w celu opisanie świata roślin ludu badanego przez Bronisława Piłsudskiego i Wacława Sieroszewskiego.

4. Historia medycyny

Problematyka badawcza z zakresu historii medycyny, podejmowana w 2014 r., była w całości kontynuacją zadań podjętych już wcześniej. Tak więc rozpoczęte w ubiegłym roku badania na temat udziału lekarzy w powstaniu styczniowym kontynuował prof. dr hab. Andrzej Śródka. Prowadził także prace związane z przygotowaniem dwóch monografii: *Polskie lekarskie szkoły naukowe* oraz *Wkład uczonych polskich w rozwój medycyny światowej w XX wieku*.

Kontynuacją była także działalność badawcza prof. dr hab. Bożeny Urbanek, polegająca na penetracji zbiorów wileńskich Centralnego Archiwum Państwowego, zbiorów Uniwersytetu Stefana Batorego w Archiwum PAN w Warszawie oraz Zbiorów Specjalnych Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie. Te poszukiwania archiwalne dotyczyły tematu: *Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie 1919–1940: historia Wydziału Lekarskiego*.

5. Historia techniki

Wydana w 2013 roku przez Instytut Historii Nauki PAN książka *Dzieło generała Rayskiego. Etos inżyniera*, napisana przez dr hab. prof. PAN Edwarda Malaka, doczekała się w 2014 roku autorskiego obszernego uzupełnienia, wprowadzającego do obiegu naukowego nowe źródła i nowe interpretacje; zostało zatytułowane *Dzieło generała Rayskiego. Technika. Księga druga*.

Dr Zbigniew Tucholski pracował nad zagadnieniem *Technika wojskowa a postępy nauki i techniki w badaniach naukowych – rzeczywistość realnego socjalizmu*, przewidzianym jako rozdział *Historii nauki polskiej 1944/52–1989*. Poza tym przygotowywał biografię naukową prof. Antoniego Xiężopolskiego, kontynuując jednocześnie prace dotyczące pozyskiwania i opracowywania archiwalnej dokumentacji technicznej infrastruktury kolejowej oraz obiektów inżynierskich na terenie całego kraju, także w zakresie dokumentacji konserwatorskiej i ochrony zabytków techniki.

Dr Tucholski brał również udział w organizacji wystawy *Dwa Mosty Warszawy. 150 lat Mostu Kierbedzia i 100 lat Mostu Poniatowskiego*, zorganizowanej przez Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, Muzeum Narodowe i Instytut Badawczy Dróg i Mostów w Warszawie.

Prof. dr hab Halina Lichocka
Kierownik Zakładu Historii
Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki
Instytut Historii Nauki PAN

ANEKS 2

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH, OŚWIATY I ORGANIZACJI NAUKI

Zakład Historii Nauk Społecznych, Oświaty i Organizacji Nauki (kierownik: dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka) składa się z czterech sekcji: Sekcji Historii Nauk Społecznych (kierownik: dr Paweł Komorowski), Sekcji Dziejów Oświaty (kierownik: dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka), Sekcji Historii Organizacji Nauki (kierownik: prof. Jan Piskurewicz) oraz Sekcji Antropologii Nauki (kierownik: dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka). W ramach poszczególnych sekcji prowadzono w 2014 roku właściwe im tematycznie badania, ale przedsięwzięciem jednoczącym pracę Zakładu, jak i całego Instytutu, było przygotowywanie w ramach projektu badawczego X tomu *Historii nauki polskiej 1944–1989*. Uczestniczyli w nim spośród członków Zakładu: prof. Jan Piskurewicz i dr Jan Szumski (jako autorzy), prof. Leszek Zasztowt (jako kierownik projektu i redaktor naczelny), dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka (współredakcja), dr Paweł Komorowski (sekretarz projektu badawczego).

Sekcja Historii Nauk Społecznych

Badania prowadzone w 2014 r. w Sekcji Historii Nauk Społecznych koncentrowały się wokół czterech zasadniczych zagadnień: historii historiografii polskiej i obcej w XVIII i XIX wieku (dr Paweł Komorowski, dr Jarosław Kurkowski), dziejów piśmiennictwa średniowiecznego (dr hab. prof. PAN Jacek Soszyński), historii polskiej nauki i kultury na Wschodzie (dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński) oraz historii religii ludów azjatyckich w ujęciu polskich i rosyjskich badaczy (dr Michał Pędracki).

Dr Paweł Komorowski kontynuował temat dotyczący koncepcji i założeń metodologicznych pisarstwa historycznego Feliksa Bentkowskiego. Jednym z wiodących zagadnień w ramach tego tematu jest ukazanie wpływów historiografii obcej na twórczość polskiego historyka i badacza literatury, w tym zakres adaptacji i reinterpretacji historiografii europejskiej dokonany przez Bentkowskiego. Drugim, nowym tematem podjętym w 2014 r. przez dr. P. Komorowskiego były badania dotyczące znajomości historii polskiej humanistyki przez badaczy europejskich. Impulsem do podjęcia tego zagadnienia stała się książka holenderskiego autora Rensa Boda pt. *Historia humanistyki. Zapomniane nauki* (Warszawa 2013). Podejmująca obszernie dzieje światowej humanistyki praca zawiera jednak liczne, bardzo poważne braki dotyczące zarówno polskiej humanistyki, jak i humanistyki Europy Środkowej i Wschodniej, po raz kolejny dowodząc marginalizacji tego obszaru w piśmiennictwie światowym. Efektem pracy nad tym zagadnieniem jest przekazany do druku obszerny, prawie trzyarkuszowy arty-

kuł pt. *Zasady i schematy. Humanistyka przez wieki. Na marginesie książki Rensa Boda „Historia humanistyki. Zapomniane nauki”*.

Problematykę edytorstwa źródeł historycznych i historyczno-prawnych w Rzeczypospolitej XVIII wieku kontynuował w 2014 r. dr Jarosław Kurkowski. Przygotował on dla mającego ukazać się w USA wydawnictwa zbiorowego *Book versus Power* (Peter Lang Publishing) obszerny tekst (ok. 2 arkuszy wydawniczych) pt. *Historiography as Instrument of Politics in the Eighteenth-Century Polish-Lithuanian Commonwealth*. Ukazuje on powiązania między publikacjami historycznymi, zwłaszcza edycjami źródeł historycznych i historyczno-prawnych, a działaniami politycznymi elit Rzeczypospolitej XVIII w. Oparty na bogatej podstawie źródłowej artykuł dowodzi, że XVIII-wieczna retrospekcja historyczna służyła przede wszystkim praktycznym, aktualnym celom, formowaniu pożądaných obywatelskich postaw, potrzebnemu elicie politycznej kraju opisowi współczesności, a zwłaszcza gromadzeniu i porządkowaniu wiedzy o stanie państwa i jego instytucjach, oraz przypominaniu norm i zasad, które niegdyś uczyniły Rzeczpospolitą mocarstwem. Jednocześnie jednak to utylitarne podejście nie sprzyjało pogłębianiu studiów źródłoznawczych i rozwojowi refleksji metodologicznej, a nawet prowadziło do spłaszczenia perspektywy historycznej i swoistego paradoksu, że kulturę umysłową epoki, ukierunkowaną na przeszłość i tradycję, charakteryzował niemal zupełny ahistoryzm w spojrzeniu na dzieje.

Drugim tematem, którym zajmował się dr Kurkowski w 2014 r., był obraz dziejów Rosji w piśmiennictwie naukowym epoki stanisławowskiej; głównym wątkiem była analiza przemian modernizujących XVIII-wieczną Europę i przekształcających sąsiadów Rzeczypospolitej w groźne dla jej istnienia mocarstwa europejskie oraz wnioski, jakie stąd wynikały dla koniecznej reformy kraju. Aż do początków XVII w. w Rzeczypospolitej wiedziano niewiele o wschodnim sąsiedzie, niechętnie i z lekceważeniem odnosząc się do niego, co też sprawiło, że do końca XVIII w. obraz dziejów Rosji był kreślony w ślad za autorami zachodnioeuropejskimi – bez wykorzystania znajomości języka rosyjskiego, własnych kontaktów i łatwiejszej możliwości poznania zbiorów rosyjskich i rosyjskich publikacji z autopsji. Obszerny artykuł na ten temat, przeznaczony dla pisma „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”, znajduje się na ukończeniu. Dr Kurkowski przygotował także do druku tekst przedstawiający edycję *Volumina Legum* na tle programu wydawniczego Biblioteki Załuskich, w skróconej i zmienionej wersji prezentowany na sesji *Stanisław Konarski i jego epoka*, zorganizowanej 5–6 listopada 2014 r. przez Instytut Badań Literackich PAN oraz Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński kontynuował badania dotyczące problemu *Kazachstan w historii i kulturze narodu polskiego*, z uwzględnieniem dziedzictwa naukowego w zakresie nauk historycznych, przyrodniczych oraz folklorystyki. Zwieńczeniem tych badań jest opublikowana w 2014 r. monografia *Polacy w Kazachstanie. Zesłania – dziedzictwo – nadzieje – powroty*. Zajmował się także badaniami nad recepcją naukową

i medialną Bronisława Piłsudskiego. W ramach tego tematu dr Kuczyński kontynuował prace nad edycją korespondencji B. Piłsudskiego ze Stanisławem Witkiewiczem, która została przekazana do publikacji w 2015 r. Zajmował się także przygotowaniem uzupełnień do nowego wydania książki pt. *Syberia. 400 lat polskiej diaspory. Zesłania, martyrologia i sukces cywilizacyjny Polaków* oraz uwag redakcyjnych do jej edycji w języku rosyjskim, przygotowywanej przez Konsulat RP w Irkucku. Ponadto wziął udział w IV Kongresie Towarzystw Naukowych na Obczyźnie, Kraków 4–7 września, 2014 (w którego przygotowywaniu uczestniczył), przedstawiając referat *Bronisław Piłsudski – zesłaniec i etnograf*.

Dr hab. Jacek Soszyński zakończył w 2014 r. prace rozpoczęte rok wcześniej w ramach projektu badawczego *Bibliotheca Litterarum Medii Aevi* pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Mejora z Instytutu Badań Literackich PAN nad komentowanym przekładem *Didascaliconu* Hugona ze Świętego Wiktora. Ukończone zostało dwujęzyczne wydanie dzieła, obejmujące tekst łaciński i komentowany przekład polski, a całość została złożona do recenzji. Ponadto kontynuował projekt badawczy *Sredniowieczne rękopisy łacińskie w zbiorach wileńskich*, realizowany od 2012 roku we współpracy z dr Rūtą Čapaitė z Lietuvos Istorijos Institutas w Wilnie. W 2014 roku prace objęły dwutygodniowy pobyt badawczy w Litewskim Instytucie Historycznym w Wilnie oraz kontynuację przygotowywania opisów kodykologicznych kodeksów wyłonionych we wcześniejszej kwerendzie w Bibliotece im. Wróblewskich w Wilnie. Badaniom zostało poddane m.in. cenne *polonicum* – rękopis F 22–90, który jest zabytkiem o charakterze teologiczno-kaznodziejskim.

Przedmiotem badań dr. Michała Pędrackiego była rola recepcji teorii rosyjskiego historyka, etnologa i orientalisty Lwa N. Gumilowa dotyczących tengrianizmu w budowaniu tożsamości narodowej i politycznej tureckich ludów Azji Środkowej i Syberii oraz perspektywy badawcze wynikające z tej teorii. Drugim tematem były poszukiwania elementów tradycji zoroastryjskiej we współczesnych religiach Azji Środkowej i Syberii. Wyniki swoich badań dr Pędracki przedstawił na kilku zagranicznych i polskich konferencjach naukowych (Warszawa, Moskwa, Petersburg, Astana), a w zbiorach materiałów pokonferencyjnych ukażą się trzy jego artykuły: *Szamańskie elementy w mitologii bogini Inany. Kwestia integracji danych antropologii historycznej, fizycznej i językoznawstwa porównawczego w dyskusji nad pochodzeniem Sumerów*; *Szamanizm jakucki w ujęciu Wacława Sieroszewskiego* oraz *Взаимовлияние тенгриянства зороастризма и конфуцианства на территории Великой Степи. Мысли на основе полевых исследований на территории Якутии и Центрального Казахстана*. Poza tym jako *Visiting Professor* Euroazjatyckiego Uniwersytetu w Astanie wygłosił cykl 30 wykładów z antropologii religii.

Sekcja Dziejów Oświaty

Badania prowadzone w 2014 r. w Sekcji Dziejów Oświaty koncentrowały się wokół następujących zagadnień: działalności Komisji Edukacji Narodowej (prof. dr hab. Kalina Bartnicka, dr hab. Katarzyna Dormus oraz dr Adam Sowiński jako sekretarz techniczny projektu badawczego), historii szkolnictwa wyższego, zwłaszcza uniwersytetów, u schyłku XVIII, w XIX i początku XX wieku, w tym także ewolucji programów kształcenia w kontekście rozwoju nowych dyscyplin naukowych (prof. dr hab. Kalina Bartnicka, dr hab. Joanna Schiller-Walicka, mgr Michał Piekarski), oświatowych i naukowych relacji polsko-rosyjskich i polsko-radzieckich w XIX i XX wieku (prof. dr hab. Leszek Zasztowt, dr hab. Joanna Schiller-Walicka, dr Jan Szumski), dziejów żeńskiego szkolnictwa średniego (dr hab. Katarzyna Dormus).

Prof. dr hab. Kalina Bartnicka kontynuowała badania związane z prowadzonym przez nią projektem badawczym *Komisji Edukacji Narodowej model szkoły i nauczyciela: koncepcje, doświadczenia i inspiracje*. W 2014 roku przeprowadziła kwerendy biblioteczne i archiwalne w zbiorach krajowych (Kraków, Poznań, Wrocław) i w zbiorach litewskich (Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk oraz Uniwersytet Wileński). Głównym obszarem badań było zagadnienie reformy Akademii Krakowskiej i Akademii Wileńskiej w czasach Komisji Edukacji Narodowej, a zwłaszcza porównanie przebiegu reformy w obydwu akademiach, odniesionych do przemian uniwersytetów europejskich w XVIII wieku. Ponadto prof. dr hab. K. Bartnicka zbierała materiały do biografii nauczycieli szkół Komisji Edukacji Narodowej, głównie dla Wydziału Mazowieckiego, a także materiały źródłowe do tomu przepisów szkolnych KEN. W 2014 roku zorganizowała spotkania konsultacyjne wykonawców projektu badawczego (w Krakowie i w Poznaniu) oraz ogólne zebrania naukowe członków zespołu – w Poznaniu 20–21 stycznia 2014 r. i w Warszawie 10 listopada 2014 r. Dotyczyły one problemów metodologicznych, koncepcji tomów poświęconych wydziałom szkolnym KEN i planowanemu słownikowi biograficznemu. Wyniki swoich badań prof. Bartnicka prezentowała na konferencjach w Wiedniu, Warszawie i na XIX Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Szczecinie oraz w formie ogłoszonych z tym roku artykułów, m.in. w dwóch pracach zbiorowych poświęconych KEN.

Zagadnienia związane z fenomenem Komisji Edukacji Narodowej były także przedmiotem badań dr hab. Katarzyny Dormus jako współredaktorki pracy zbiorowej *Komisja Edukacji Narodowej. Kontekst historyczno-pedagogiczny*, Kraków 2014, oraz autorki jednego z zamieszczonych w niej artykułów *Komisja Edukacji Narodowej – mit niedoceniony?* Ponadto kontynuowała prace nad zagadnieniem średniego szkolnictwa żeńskiego w Galicji. Jej badania zmierzają do zrekonstruowania historii pierwszych krakowskich gimnazjów żeńskich w latach 1896–1939. Problem jest ujmowany na szerszym tle przedstawiającym ewolucję szkolnictwa żeńskiego od końca wieku XVIII aż do momentu powstania szkoły średniej, której ukończenie uprawniało kobiety do

podejmowania studiów wyższych. Jest to zagadnienie, które do tej pory nie doczekało się szerszego opracowania w polskiej literaturze naukowej. Problematyka kobieca – edukacyjna i obyczajowa – jest przedmiotem większości ogłoszonych lub przekazanych do druku w 2014 r. publikacji dr hab. Katarzyny Dormus, a także wygłoszonych przez nią referatów na trzech konferencjach.

Tematem wiodącym badań mgr. Michała Piekarskiego jest działalność Adolfa Chybińskiego w środowisku lwowskich muzykologów (projekt badawczy realizowany do marca 2016 r.), związany z przygotowawaną przez niego pracą doktorską *Początki polskiej muzykologii. Adolf Chybiński i krąg jego uczniów*. W tym roku mgr Piekarski prowadził kwerendy archiwalne we Lwowie, Krakowie i Poznaniu, czego rezultatem jest zdobycie nieznanych dotąd materiałów, głównie korespondencji lwowskich muzykologów. Tematem szczegółowym, nad którym pracował mgr Piekarski, były początki muzykologii jako dyscypliny naukowej i przedmiotu kształcenia uniwersyteckiego. Efektem jego tegorocznej pracy jest obszerny artykuł *Uniwersytet a muzyka. Droga do powołania we Lwowie katedry muzykologii*: oraz krytyczne opracowanie wyboru listów dotyczących procedury zdobywania habilitacji przez A. Chybińskiego (*oba teksty przekazane do druku*). Mgr Piekarski ogłosił także dwa inne artykuły, w tym jeden w języku ukraińskim, a także wziął udział w dwóch konferencjach (jeden z referatów został przekazany do druku w materiałach pokonferencyjnych).

Dr hab. Joanna Schiller-Walicka pracowała w tym roku nad dwoma tematami. Pierwszy z nich to projekt badawczy *Polska – Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii*. Celem projektu jest opracowanie przez polskich i rosyjskich historyków oraz nauczycieli historii materiałów edukacyjnych dla uczniów szkół średnich i studentów, które w nowym świetle ukazałyby historię stosunków polsko-rosyjskich od XVI do XX w. W ramach pracy nad projektem konsultowała i poprawiała opracowane dotąd teczkę edukacyjne: *Россияне и поляки в эпоху наполеоновских войн, Polacy w Imperium Rosyjskim w ostatnim trzydziestoleciu XIX i początku wieku XX* oraz *Пути формирования национальных культур в XIX – начале XX вв. и российско-польское взаимодействие*. Wzięła także udział w spotkaniu kilkunastoosobowej grupy roboczej (Moskwa, 30 marca–4 kwietnia 2014 r.) oraz wygłosiła w Narodowym Uniwersytecie Badawczym – „Wyższej Szkole Ekonomiki” wykład, który następnie został rozszerzony i przerobiony na artykuł *Мифы и стереотипы: несколько замечаний об истории просвещения в Царстве Польском в XIX век*; wersja rosyjska ukaże się w „Woprosach obrazowania”, a dostosowana do polskich warunków wersja polska w „Roczniku Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”. Drugi temat to kontynuacja pracy nad dziejami uniwersytetów w XIX w., zwłaszcza historią Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, którego monografię przygotowuje. W 2014 r. ukazał się po rosyjsku artykuł poświęcony narodzinom koncepcji ideowej warszawskiej uczelni. Zajmowała się także doбором ikonografii, opracowywaniem redakcyjnym i korektami tekstu *Uniwersytet CesarSKI: między edukacją a polityką, 1869-1917*. Ukaże się on

w przyszłym roku w jubileuszowej pracy zbiorowej *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1816–1915*, pod red. Tomasza Kizwaltera.

Dr Jan Szumski prowadził nadal badania nad organizacją instytucji naukowych Polski i ZSRR w latach 1944–1964 oraz polityką historyczną ZSRR wobec Polski w tym okresie. Stanowią one kontynuację prac nad rozprawą habilitacyjną. W tym roku napisał dwa rozdziały swojej książki pod roboczym tytułem *Polsko-sowieckie relacje naukowe 1944–1964*, której podstawę stanowią w większości nieznane dotąd materiały źródłowe z rosyjskich archiwów. Jednocześnie uczestniczył w realizacji projektu badawczego *Historia nauki polskiej 1944–1989*. Tekst pt. *Wpływ elity władzy ZSRR na rozwój nauki w Polsce 1945–1964* (4 arkusze wydawnicze) został przekazany do druku. Trzeci obszar działalności dr. Szumskiego dotyczył naukowego opracowania dokumentów do trzeciego tomu pracy pod roboczym tytułem *Stosunki polsko-sowieckie 1953–1964: współpraca naukowo-techniczna i gospodarcza*. Publikacja ta jest przygotowywana w ramach międzynarodowego projektu *Stosunki polsko-sowieckie 1953–1964*, realizowanego we współpracy z Rosyjskim Państwowym Archiwum Historii Najnowszej i Instytutem Pamięci Narodowej. Ponadto dr Szumski opublikował w 2014 r. dwa artykuły w języku rosyjskim w pracach zbiorowych i jeden po polsku w czasopiśmie „Arcana”, a także wystąpił z referatami w języku angielskim na dwóch konferencjach zagranicznych – w Mińsku i Pradze, gdzie prezentował wyniki swoich badań. Brał też udział w organizacji i przeprowadzeniu dwóch konferencji: „UE a Ukraina: Czy Polska jest bezpieczna?” (17 marca 2014 r.) oraz „Rosyjski imperializm a ukraiński nacjonalizm wobec Polski jako członka sojuszu północnoatlantyckiego” (6 listopada 2014 r.). Obie konferencje odbyły się na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Prof. dr hab. Leszek Zasztowt realizował w 2014 roku trzy tematy. Pierwszym z nich był kierowany przez niego projekt badawczy *Historia nauki polskiej 1944–1989*. Oprócz prowadzenia prac koordynacyjnych i redakcyjnych ogłosił związany merytorycznie z założeniami projektu tekst *Marxism and the Leap to the Kingdom of Science. An Unbearable Issue of the ‘Scientific Consciousness’*, ogłoszony w pracy zbiorowej *Russia: of the Tsars, of the Bolsheviks, of the New Times*. Temat drugi dotyczył polsko-rosyjskiej współpracy w sferze nauki, w ramach którego ogłosił w 2014 r. trzy publikacje, w tym artykuł w języku rosyjskim poświęcony postaci Dawida Fajnhauza, badacza dziejów powstania styczniowego na ziemiach litewsko-białorusko-ukraińskich. Trzecim wreszcie obszarem badawczym były edukacja i kultura na Litwie, Białorusi i Ukrainie w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Problematyce tej prof. Zasztowt poświęcił cztery publikacje, z których trzy dotyczą Wilna i jego instytucji kulturalnych i oświatowych – Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Uniwersytetu Wileńskiego.

Sekcja Historii Organizacji Nauki

Prof. dr hab. Jan Piskurewicz ukończył pisanie opracowania *Spółeczny ruch naukowy w Polsce w latach 1944–1989* do syntezy *Historia nauki polskiej 1944–1989*, przygotowywanej w ramach grantu realizowanego w IHN PAN. Tekst (około 4 arkuszy wydawniczych) został przekazany redakcji tego wydawnictwa. Ponadto kontynuował zbieranie i opracowywanie korespondencji Alberta Einsteina z Marią Skłodowską-Curie. W tym celu przeprowadził planowaną kwerendę w Biblioth que Nationale w Paryżu, gdzie znajdują się oryginały listów Einsteina. W rezultacie zostały pozyskane teksty wszystkich listów Einsteina do M. Skłodowskiej-Curie. Napisał również obszerny wstęp do projektowanej edycji tej korespondencji. Niestety, pojawiły się problemy związane z prawem własności intelektualnej do listów Einsteina, które wstrzymały prace nad finalizacją tego zadania.

Sekcja Antropologii Nauki

W 2014 roku dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka podsumowała rozpoczęte wcześniej badania nad działalnością polskiego mikrobiologa i metodologa historii medycyny Ludwika Flecka publikacją książki *Ludwik Fleck – tradycje – inspiracje – interpretacje*, (pod redakcją Bożeny Płonki-Syroki, Pawła Jarnickiego i Bogdana Balickiego) oraz zorganizowała konferencję naukową poświęconą nowym możliwościom analizy dorobku i biografii Ludwika Flecka (Wrocław 19–29 marca 2014 r.). Wzięła udział w ośmiu konferencjach krajowych (części z nich była współorganizatorką) i jednej zagranicznej. Po jej redakcją lub współredakcją ukazało się łącznie siedem prac zbiorowych, zawierających także artykuły jej autorstwa.

Biblioteka IHN PAN

Dr Adam Matuszewski kontynuował badania nad XVII-wieczną koncepcją *Repubblica Litteraria (Republiki uczonej)*. Podstawą analizy są prace Jana Amosa Komeńskiego, Franciszka Bacona, Thommaso Campanelli, a także przechowywana w Sheffield w Anglii korespondencja Jana Jonstona i przebywającego w Polsce śląskiego emigranta (lekarza i pedagoga) Cypriana Kinnera z urodzonym w Elblągu, a następnie osiadłym w Anglii Samuelem Hartlibem. Planowana książka będzie się dzieliła na 12 rozdziałów, w których dr A. Matuszewski zamierza omówić: początki kształtowania się europejskiego uniwersalizmu językowego i kulturalnego w średniowieczu i odrodzeniu; społeczno-gospodarcze i polityczne uwarunkowania rozwoju nauki w XVI i XVII w.; rozwój pedagogiki w XVI i XVII w.; rozwój koncepcji chiliastycznych w XVII w.; koncepcje powszechnej naprawy ludzkości oraz próby jej realizacji w XVII w.; pierwsze XVII-wieczne podręczniki encyklopedyczne; XVII-wieczne koncepcje międzynarodowe.

wej współpracy uczonych; próby opracowania uniwersalnego języka oraz powstanie pierwszych akademii i czasopism naukowych.

Częściowe wyniki swoich badań dr Matuszewski przedstawił na seminarium Sekcji Dziejów Oświaty w postaci referatu *Koncepcje organizacji nauki i oświaty w literaturze utopijnej XVI i XVII wieku*. W 2014 r. uczestniczył też w przygotowaniu do druku *Korespondencji Cypriana Kinnera z Samuelem Hartlibem i Janem Amosem Komeńskim*, która ukaze się w najbliższym czasie w Lesznie.

Popularyzacja i upowszechnianie nauki

Obok działalności dydaktycznej, udziału w konferencjach, sesjach i seminariach naukowych oraz publikowania prac naukowych, wielu pracowników Zakładu Historii Nauk Społecznych, Oświaty i Organizacji Nauki angażowało się w przedsięwzięcia adresowane do szerokiego kręgu odbiorców, takich jak wykłady publiczne, audycje radiowe i telewizyjne, wywiady, a także działalność ekspercka. Dr Jarosław Kurkowski, w ramach Dnia Górskiego na Uniwersytecie Warszawskim *Pionierzy polskich wypraw himalajskich*, wygłosił odczyt pt. *Klątwa i tryumf* (21 listopada 2014 r.). Na Uniwersytecie Otwartym UW przeprowadził 60 godzin wykładów pod wspólnym tytułem *Film a historia: wzajemne zależności i nieznanne konteksty*. Za działalność tę otrzymał nagrodę dla najlepszego wykładowcy Uniwersytetu Otwartego UW za zajęcia w roku akademickim 2013/2014. Dr Michał Pędracki przez dwa miesiące 2014 r. pracował jako ekspert w Stacji Naukowej PAN w Moskwie, nawiązując cenne kontakty z rosyjskim środowiskiem naukowym oraz Fundacją Rosyjsko - Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia. Dr hab. Antoni Kuczyński uczestniczył w „Nocy muzeów” zorganizowanej przez Muzeum Etnograficzne – Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Udział miał charakter wykładu i projekcji filmowej dotyczących polskiego dziedzictwa naukowego na Syberii. Dr Jan Szumski dwukrotnie wystąpił w Telewizji Bielsat (8 maja i 17 września 2014 r.) jako komentator w audycjach *Два на два. Аляксей Ластоўскі і Ян Шумскі: Памяць беларусаў пра 2-ю Сусветную вайну* oraz *Гарачы каментар. Міф аб уз'яднанні Беларусі*. Dr hab. Katarzyna Dormus wygłosiła dwa wykłady na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie (9 i 23 października 2014 r.) pt. *Od dzieciństwa do starości – okresy życia człowieka z perspektywy historycznej* oraz *O szkole dawnej i współczesnej – ewolucja instytucji szkolnej od Starożytności do dnia dzisiejszego*.

Ponadto niemal wszyscy samodzielni pracownicy Zakładu występowali jako członkowie komisji doktorskich i habilitacyjnych, recenzenci wniosków projektów badawczych, artykułów do czasopism recenzowanych i recenzji wydawniczych publikacji zwartych.

Dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka
Kierownik Zakładu Historii Nauk Społecznych,
Oświaty i Organizacji Nauki

ANEKS 3**WYKAZ OPUBLIKOWANYCH PRZEZ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU MONOGRAFII I ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH****Monografie lub rozdziały w monografiach:**

1. K. Bartnicka, *Komisja Edukacji Narodowej i jej Ustawy* [w:] *Komisja Edukacji Narodowej. Kontekst historyczno-pedagogiczny*, pod red. K. Dormus, B. Popiołek, A. Chłosty-Sikorskiej, R. Ślęczki, ss. 109–132. „Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej”, t. III.
2. K. Bartnicka, *Ideał wychowawczy szkół Komisji Edukacji Narodowej: człowiek – obywatel – patriota*, artykuł [w:] *Komisja Edukacji Narodowej z perspektywy XXI wieku. W 240. rocznicę utworzenia*. Praca zbiorowa pod red. Elwiry Kryńskiej, Wyd. TransHumana, Białystok 2014, ss.27.
3. K. Dormus, *Towards full participation in public life – generational changes in the lives of Polish women* [w:] *Women in different global contexts. Culture – gender – Violence*, Impuls, Kraków 2014, s.109–117.
4. M. Jasiński, M. Otto, *The Polish Scholarship on Hevelius*, [w:] *Correspondance de Johannes Hevelius. Tome I: Prolégomènes critiques*, red. Ch. Grell, Brepols, Turnhout 2014, (seria „De diversis artibus”, t. 94), s. 595–619.
5. A. Kuczyński, *Polacy w Kazachstanie. Zesłania – dziedzictwo – nadzieje – powroty*, Krzeszowice 2014, ss. 544.
6. J. Kurkowski, *Historiography as Instrument of Politics in the Eighteenth–Century Polish-Lithuanian Commonwealth* [w:] *Book versus Power*, pod red. D. Embree, A. Chamera-Nowak, J. Soszyński, Peter Lang Publishing, New York, ss. 43
7. B. Orłowski, *Polski wkład w technikę i nauki techniczne w: Polskie historie XIX wieku* pod redakcją A. Nowaka, t. IV, 2014, s. 63–98.
8. J. Piskurewicz, *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół a Kasa imienia Mianowskiego w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku* [w:] *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk a towarzystwa naukowe na ziemiach polskich w XIX i na początku XX wieku*, Poznań 2012, s.39–50 [wyd.2014].
9. J. Piskurewicz, *Artur Wołyński – uczestnik i istorik Janwarskowo wosstania* [w:] *Polskoje Janwarskoje wosstanie 1863 goda i istoriczeskie sudszy Rossii i Polski*, Moskwa 2014, s. 40–50.
10. B. Płonka-Syroka, *Głód prawdy i obiektywnej pewności. Przykład niemieckiej medycyny romantycznej 1797–1848*, [w:] Katarzyna Łeńska-Bąk, Magdalena Sztandara

(red.), Głód: skojarzenia, metafory, refleksje, *Stromata Anthropologica*, t. 9, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2014, s. 189–205.

11. B. Płonka-Syroka, *Różne oblicza miłości sprzedajnej w społecznej historii Europy*, [w:] B. Płonka-Syroka, Kaja Marchel, A. Syroka (red.), *Miłość sprzedajna*. *Antropologia miłości*, t. 6, Wydawnictwo Arboretum, Wrocław 2014, s. 21–42.

12. B. Płonka-Syroka, *Grzegorz Wiktorowski, Kształtowanie się standardu antropologii medycyny klinicznej w niemieckim i anglosaskim piśmiennictwie naukowym. Zarys zagadnienia*, [w:] M. Skrzypek (red.), *Podstawy interdyscyplinarności w naukach o zdrowiu: poznawcza tożsamość dyscyplin badających socjokulturowy wymiar zdrowia i choroby*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 215–257.

13. B. Płonka-Syroka, *Odmienności stylu i poziomu życia codziennego przedstawicieli warstw zamożnych i ubogich od średniowiecza do początku I wojny światowej jako jedna z głównych przesłanek zróżnicowania stanu zdrowia populacji w Europie*, [w:] B. Płonka-Syroka (red.), *Bogactwo i bieda. Krytyczno-porównawcza analiza dyskursów*. *Orbis exterior – orbis interior*, t. 6, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014, s. 55–75.

14. B. Płonka-Syroka, *Uzdrowiska Bad Schandau oraz Rathen w Saksonii – uwarunkowania rozwoju historycznego i problemy związane ze współczesnym funkcjonowaniem*, [w:] B. Płonka-Syroka, Lidia Czyż, A. Syroka, Katarzyna Sudol (red.), *Kultura uzdrowiskowa w Europie*, t. 6, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014, s. 221–249.

15. B. Płonka-Syroka, *Jüdische Wissenschaftlerinnen an der Universität und Medizinischen Akademie in Wrocław nach 1945: Prof. Noemi Wigdorowicz-Makower, Hanna Hirszfeld, Wanda Mejbaum-Katzenellenbogen* [w:] Caris-Petra Heiled (Hg.), *Die Frau im Judentum – jüdische Frauen in der Medizin*. *Medizin und Judentum*, Bd. 12, Mabuse Verlag, Frankfurt am Main 2014, s. 275–290.

16. B. Płonka-Syroka, A. Syroka, *Kurort Świeradów Zdrój [Bad Flinsberg] – Geschichte und Gegenwart*, [w:] Arin Namal, Aysegul Demirhan Erdemir, B. Płonka-Syroka (ed.), *Sağlık v esu kültürü / Gesundheit und Wasserkultur / Health and water-culture*, Istanbul 2014, s. 50–54.

17. B. Płonka-Syroka, *Wetter und Krankheit: die meteorologischen Beobachtungen an der Universität Wilna in den Jahren 1804 bis 1843*, [w:] Ingrid Kästner, Jürgen Kiefer (Hrsg.), *Von Kometen, Windhosen, Hagelschlag und Wetterballons: Beiträge zur Geschichte der Meteorologie*. *Europäische Wissenschaftsbeziehungen*, Bd. 8, Shaker Verlag, Aachen 2014, s. 199–212.

18. J. Schiller-Walicka, *О влиянии Январского восстания на концепцию университетского образования и университетской науки в Королевстве Польском*, [w:] *Польское Январское восстание 1863 года и исторические судьбы России и Польши*, РАН, Комиссия историков России и Польши, Институт истории науки РАН, Москва 2014, s. 311–322.

19. J. Szumski, *ЦК КПСС и начало работ над проектом по истории восстания 1863–1864 гг.* [w:] *Польское Январское восстание 1863 года и исто-*

рические судьбы России и Польши, отв. ред. Н.А. Макаров, Москва 2014, s. 344–354.

20. J. Szumski, *Дело Давида Файнхауза в документах ЦК КПСС*, [w:] *Польское Январское восстание 1863 года и исторические судьбы России и Польши*, отв. ред. Н.А. Макаров, Москва 2014, s. 371–374.

21. Z. Tucholski, A. Mistewicz, B. Rymśza, J. Rymśza, *Dwa mosty Warszawy: 150 lat Mostu Kierbedzia i 100 lat Mostu Poniatowskiego = Two bridges of Warsaw: 150 years of Kierbedź Bridge & 100 years of Poniatowski Bridge*, Warszawa: Miasto Stołeczne Warszawa, 2014, ss. 119.

22. B. Urbanek, *Wygląd apteki galicyjskiej, śląskiej przelomu XIX i pocz. XX w (na wybranych przykładach)* [w:] *Aptekarstwo Śląskie*. Moda i styl, ss. 14.

23. B. Urbanek, *Choroby wewnętrzne w XIX w* (ss. 50), [w:] *Medycyna XIX i XX*, pod red. J. Supadego i W. Noszczyka.

24. B. Urbanek, *Profesjonalizm w pielęgniarstwie po I wojnie światowej* (ss. 25); [w:] *Medycyna XIX i XX*, pod red. J. Supadego i W. Noszczyka.

25. B. Urbanek, *Inne zawody medyczne pod II wojnie (analitka medycznego, felczera, położnej)* (ss.12); [w:] *Medycyna XIX i XX*, pod red. J. Supadego i W. Noszczyka.

26. B. Urbanek, *Medycyna w latach II RP*, [w:] *Dzieje medycyny w XX* (monografia w przygotowaniu) — praca zbiorowa.

27. A. J. Wójcik, *Historia eksploatacji galmanu i krajobraz górniczy Strzemieszyc w XIX w*. [z:] Arkadiusz Rybak, [w:] Budrewicz Z., Sienko M. (red.), *Krajobrazy pamięci. Pamięć krajobrazu*. Region, edukacja, kultura. Nr 6. Wyd. Nauk. Uniw. Pedag. im. KEN w Krakowie, s. 49-68.

28. A. J. Wójcik, *Dwa oblicza Dąbrowy Górniczej – Two faces of Dąbrowa Górnicza. Przewodnik przyrodniczo-historyczny*. [z:] Kosakowski Sebastian. Muzeum Miejskie „Szttygarka”, Dąbrowa Górnicza, s. 1–60.

29. W. Wójcik, *Nowe idee topologiczne w pierwszych pracach twórców polskiej szkoły matematycznej*, [w:] *Historie matematyki*, Uniwersytet w Pradze, Praga 2014, s. 257–270.

30. B. Wysokińska, *Elementy historyczne i przyrodnicze w tworzeniu i rozwoju szlaków kulinarnych Mazowsza*, [w:] *Szlaki kulinarne jako element turystycznej atrakcyjności regionu Mazowsze*, red. P. Dominik, Warszawa 2014, s. 51–71.

31. L. Zasztowt, *De unitate societatis scientiarum – pomiędzy nauką „narodową” a „światową”*. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie w kontekście współpracy środowisk naukowych przed I wojną światową, [w:] *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk a towarzystwa naukowe na ziemiach polskich w XIX i początkach XX wieku*, pod red. Witolda Molika i Anny Hinc, Poznań 2012 (wydanie 2014), s. 84–101.

32. L. Zasztowt, *Kresy w polskiej pamięci i tradycji – kilka uwag historycznych*, [w:] *Dialog kultur pamięci w regionie ULB*, pod red. Alvydasa Nikzentaitisa i M.a Kopczyńskiego, Warszawa 2014, s. 109–116.

33. L. Zasztowt, *Od stolicy do prowincji. Degradacja pozycji Wilna w strukturze pojęcia kresów Rzeczypospolitej w polskiej narracji historycznej*, [w:] *Cywilizacja europejska. Różnorodność i podziały*, T. III, pod red. Macieja Koźmińskiego, Kraków 2014, s. 179–188.

34. L. Zasztowt, *Dawid Fajnhauz o Janvarskom vosstaniu 1863 g. na litovsko-belorusko-ukrainskikh zemlakh v kontekstie ego izuchenia pol'skoi istoriografiei*, [w:] *Pol'skoie Janvarskoie vosstanie 1863 goda i istoricheskoie sud'by Rossii i Polshy*, pod red. N.A. Makarowa, I. P. Marnej, B. V. Nosowa, Moskwa 2014, s. 355–370.

35. L. Zasztowt, *Privietstviennye slovo*, [w:] *Sibirica – istoria poliakov v Sibiiri v issledovaniach pol'skich i rossijskich uczenych*, pod red. Iryny Troyak (et alt.), Nowosybirsk 2013 (wydanie 2014), s. 14.

36. L. Zasztowt, *Marxism and the leap to the kingdom of science. An unbearable issue of the 'scientific consciousness'*, [in:] *Russia: of the Tsars, of the Bolsheviks, of the new times with introduction from Richard Pipes*. Edited by Jan Malicki, Warsaw 2013 (wydanie 2 rozszerzone – wydane w 2014), s. 101–112.

Redakcja naukowa monografii naukowej

1. K. Dormus, *Komisja Edukacji Narodowej. Kontekst historyczno-pedagogiczny*, pod red. K. Dormus, B. Popiołek, A. Chłosty-Sikorskiej, R. Ślęczki, Biblioteka współczesnej myśli pedagogicznej, t. III, Wydawnictwo Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2014.

2. K. Maślanka, *Prof. Jerzy A. Janik (1927–2012). Uczony – Myśliciel – Mistrz. Materiały z sesji w dniu 12 IV 2013 r. poświęconej pamięci Profesora w pierwszą rocznicę Jego śmierci*. Polska Akademia Umiejętności, pod redakcją A. a Fulińskiego i Krzysztofa Maślanki, Kraków 2014.

3. B. Płonka-Syroka (red.), *Bogactwo i bieda. Krytyczno-porównawcza analiza dyskursów*. Orbis exterior – orbis interior, t. 6, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014.

4. B. Płonka-Syroka, K. Marchel, A. Syroka (red.), *Miłość sprzedajna. Antropologia miłości*, t. 6, Wydawnictwo Arboretum, Wrocław 2014.

5. B. Płonka-Syroka, L. Czyż, A. Syroka, Katarzyna Sudoł (red.), *Kultura uzdrowska w Europie*, t. 6, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014.

6. B. Płonka-Syroka, A. Syroka, Katarzyna Sudoł (red.), *Lek roślinny*, t. 3, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014.

7. B. Płonka-Syroka, M. Dąsał (red.), *Źródło historyczne jako tekst kultury*. Antropologia wiedzy, t. 6, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014.

8. B. Płonka-Syroka, *Saglik v esu kùltüru / Desundheit und Wasserkultur / Health and water-culture*, Arin Namal, A. Demirhan Erdemir, B. Płonka-Syroka (ed.), Istanbul 2014.

9. B. Płonka-Syroka, Arin Namal, Aysegul Demirhan Erdemir (red.), *Spa Culture in Europe*, t. 5, Wydawnictwo Quaestio, Wrocław 2014.

10. J. Schiller-Walicka (red. nauk.), A. Walicki, *Spotkania z Isaiahem Berlinem. Dzieje intelektualnej przyjaźni*, Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2014, ss. 305.

11. B. Urbanek (z A. Marek), *Aptekarstwo śląskie. Moda i styl w aptekach*, 2014, ss. 300.

Publikacja w czasopiśmie naukowym nieposiadającym współczynnika wpływu Impact Factor (IF), wymienionym w części B wykazu MNiSW:

1. K. Dormus, *Komisja Edukacji Narodowej – mit niedoceniony?*, *Komisja Edukacji Narodowej. Kontekst historyczno-pedagogiczny*, pod. red. K. Dormus, B. Popiołek, A. Chłosty-Sikorskiej, R. Ślęczki, Biblioteka współczesnej myśli pedagogicznej, t. III, Wydawnictwo Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2014, s. 25–35.

2. M. Jasiński, *Krytyka perypatetyckich poglądów kosmologicznych w Selenografii Jana Heweliusza*, „*Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki*”, nr 1, 2014 (23), s. 69–122.

3. H. Lichocka [recenzja], *Jan Rodzeń: Na tropie widma. Geneza i ewolucja spektroskopu optycznego w latach 1810-1860*. Rec. „*Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki*”, 2014, z. 2.

4. H. Lichocka *Swiss experiences of Ignacy Mościcki*. „*Czasopismo Techniczne. Technical Transactions*”, 2014, z. 1, s. 137–149.

5. K. Maślanka, *Kilka refleksji po lekturze książki Marcina Doleckiego pt. Jeden z możliwych światów*, „*Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki*”, 2, 2014, s. 235–241.

6. B. Orłowski, *Autobiografia /nie tylko/ naukowa*, „*Nauka Polska*” R. 23 /2014/, s. 65–100.

7. M. Piekarski, *Uniwersytet a muzyka. Droga do powołania we Lwowie Zakładu Muzykologii*, „*Rozprawy z Dziejów Oświaty*” 2014, t. LI, s. 99-124.

8. M. Piekarski (wstęp i opracowanie), *Listy Edwarda Porębowicza i Mściława Warthenberga do Adolfa Chybińskiego z lat 1911–1912*, „*Rozprawy z Dziejów Oświaty*” 2014, t. LI, s. 183-194.

9. J. Schiller-Walicka, *Obraz relacji polsko-rosyjskich na przykładzie historii wychowania w Królestwie Polskim w XIX wieku. O kilku mitach i stereotypach*, „*Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*” 2014, ss. 21.

10. J. Schiller-Walicka, *Sprawozdanie z działalności Kasy imienia Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki za rok 2013*, „Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój” 2014, t. XXIII (XLVIII), s.153-161.

11. J. Schiller-Walicka, *Stypendiści Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki w roku 2013*, „Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój” 2014, t. XXIII (XLVIII), s.163-166.

12. L. Zasztowt [rec.], *Ewa Kula, Opera et studio. Wizerunek nauczycieli rządowych szkół średnich w Królestwie Polskim w latach 1862–1873*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2012, ss. 338, „Rozprawy z Dziejów Oświaty” 2014, t. LI, s. 197-203.

Publikacja w czasopiśmie znajdującym się w bazie European Reference Index for the Humanities (ERIH), wymienionym w części C wykazu MNiSW:

1. I. Arabas, *Symposium Zespołu Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w Bielsku-Białej*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59, 2014 nr 2 s.153–155.

2. M. Dolecki [recenzja], Helge S. Kragh: *Conceptions of Cosmos. From Myths to the Accelerating Universe: A History of Cosmology*, Oxford 2013, Oxford University Press, 276 ss., ilustr. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 2014, s. 211-214.

3. M. Jasiński, *Nieznany list Jana Heweliusza do Johna Wallisa*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 4, nr 3, s. 119–125.

4. P. Komorowski [recenzja], *Historia na Uniwersytecie Warszawskim*, red. M. Koczerska, Warszawa 2012, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014 nr 2, s. 150–154.

5. J. Kurkowski [recenzja tomu], *Gdańskie Gimnazjum Akademickie, t. 5. Źródła i artykuły, pod red. Lecha Mokrzeckiego i Mariusza Brodnickiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2012, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 2, s. 145–150.

6. H. Lichočka, *Działalność naukowo-badawcza Zakładu Historii Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki w 2013 roku*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2014, nr 2, *Aneks*, s. 172–179.

7. S. Łotysz, *Tailored to the Times: The Story of Casimir Zeglen's Silk Bullet-Proof Vest*, *Arms & Armour*, Vol. 11 No. 2 (2014), s. 164–86.

8. S. Łotysz, *Controlling the Production and Distribution of Drugs in Communist Poland*, *Medicina nei Secoli*, Vol. 26 No. 2 (2014), s. 519–556.

9. M. Paciorek, *O wychowaniu nowego typu lekarza w Polsce na przełomie lat 40. I 50. XX w.* „Medycyna Nowożytna” 2014, z. 2.(w druku).

10. M. Piekarski [recenzja], *The Nationalization of Scientific Knowledge in the Habsburg Empire, 1848–1918, Baingstoke 2012*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 3, s. 139–146.

11. P. Pludra-Żuk (sprawozdanie), *Konferencja: Ludwik Antoni i Aleksander Birkenmajerowie – życie i dzieło*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014, nr s. 179–184.

12. A. Śródka, *Stanisław Rybicki autorem pierwszego w Polsce opisu zmian anatomicznych w rzucawce porodowej*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014 nr 3, s. 67–80.

13. A. Trojanowska, *Problemy fałszowania żywności w publikacjach warszawskiego farmaceuty Alfonsa Bukowskiego (1858–1921)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014 nr 3 s. 81–104.

14. A. Trojanowska [recenzja], *Pamiętnik XXII Sympozjum Historii Farmacji. Rośliny w farmacji*. Ciechanowiec 27 kwietnia – 2 maja 2013 r. pod redakcją Jana Majewskiego. Poznań 2013 Wydawnictwo Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych FLOS CARMELI Sp. z o.o., s. 285; „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014 nr 4, s. 176–178.

15. A. Trojanowska [recenzja], *Jadwiga Brzezińska, Problemy farmaceutyczne w Kołobrzegu do 1945 r.* Kołobrzeg 2013. Wrocławska Drukarnia Naukowa 402 s. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 59: 2014 nr 3 s. 146–148.

16. A. Trojanowska [recenzja], *W zdrowiu i w chorobie... Z badań antropologii medycznej i dyscyplin pokrewnych*, pod redakcją D. Penkali-Gawęckiej, I. Main, A. Witekskiej-Młynarczyk. Komitet Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk. Biblioteka Telgte Wydawnictwo. Poznań 2012 s. 348. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 2 s.155–158.

17. A. Trojanowska, *VIII Przegląd Prac Magisterskich z Zakresu Historii Farmacji* „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 1 s. 233–235.

18. Z. Tucholski (z: Adam Reszka) [recenzja], *Wiślane statki i techniki nawigacyjne od XVI do XX wieku*, Gdańsk 2012, Wydawnictwo Bernardinum, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 1, s. 219–222.

19. W. Wójcik, *Powstanie i działalność Zespołu Historii Matematyki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 4, s. 7–15.

20. W. Wójcik, *Hugo Steinhaus – współtwórca lwowskiej szkoły matematycznej*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 4 (2014), s. 97–120.

21. B. Wysokińska [recenzja], *Dobravka Olšáková: Věda jde k lidu! Československá společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí a popularizace věd v Československu ve 20.století. (Nauka idzie do ludu. Czechosłowackie Towarzystwo Upowszechniania Wiedzy Politycznej i Naukowej a popularyzacja nauki w Czechosłowacji w XX wieku)*, ACADEMIA, Praha 2014, ss. 680, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 4, s. 167–172.

22. R. Zaborowski, *Some Remarks on Self-Knowledge in the Phaedrus and Hermias' Commentary*, "Organon" 45, 2013, pp. 21–33 [druk 2014].
23. R. Zaborowski, *On So-Called Negative Emotions*, „Organon” 45, 2013, pp. 137–152 [druk 2014].
24. S. Zamecki, *Na marginesie książki Stephen Fuller: Thomas Kuhn. A Philosophical History for Our Times* (Chicago and London 2000). The University of Chicago Press. [w:] „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 1, s. 173–196.
25. L. Zasztowt, *Międzynarodowa Konferencja Komisji Historyków Polski i Rosji w roku 2013, poświęcona powstaniu styczniowemu 1863 roku w rocznicę 150-lecia wybuchu insurekcji, Moskwa, 3–5 września 2013 r.*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 2, s. 213–222.
26. L. Zasztowt, *Dlaczego Uniwersytet Wileński pierwszej połowy XIX stulecia był najlepszy w naszej części Europy? Na kanwie książki Janiny Kamińskiej: Universitas Vilnensis 1793–1803. Od Szkoły Głównej W. Ks. Litewskiego do Imperatorskiego Uniwersytetu Wileńskiego, Warszawa 2011, 420 s.*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, R. 58: 2013 (wyd. 2014), nr 4, s. 103–112.
27. L. Zasztowt (wywiad), *Rozmowa przeprowadzona przez Leszka Zasztowta z profesorem Alfredasem Bumblauskasem: Wielkie Księstwo Litewskie jako państwo wielu narodów – o litewskości, ruskości, polskości i pamięci historycznej*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014 nr 1, s. 160–172.
28. L. Zasztowt (wywiad), *Szańce kultur. Rozmowa o książce: Bohdan Cywiński; szance kultur. Szkice z dziejów narodów Europy Wschodniej*, Warszawa 2013, 678 s., „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014, nr 1, s. 197–209.
29. L. Zasztowt, *Doktor Dorota Zamojska (10.12.1960–25.12.2013) – IN MEMORIAM*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 59: 2014, nr 2, s. 139–143.

Pozostałe publikacje naukowe:

1. I. Arabas, *Zielniki flory syberyjskiej Ferdynanda Karo w zbiorach europejskich ogrodów botanicznych*, Wrocławskie studia Wschodnie, 16 (2014) 233–241.
2. I. Arabas, *Herbarium vivum jako muzeum przyrodnicze*, [w:] streszczenia XXIII Sympozjum Historii Farmacji „Lek naturalny – inspiracje farmaceutyczne”(5–8 VI), s. 41.
3. K. Bartnicka, *Access of higher education and study for Poles in the second half of 19th century*. „Technical Transactions. Fundamental Sciences”. Issue 1–NP (7). Year 2-14 (111), „Czasopismo Techniczne. Nauki Podstawowe”, Zeszyt 1, Rok 2014 (111), Wyd. Politechniki Krakowskiej, ss.13–35.
4. K. Bartnicka, *Model obywatela. Ideal wychowawczy Komisji Edukacji Narodowej w świetle założeń i praktyki /w:/ 240. rocznica utworzenia Komisji Edukacji Narodowej*. Redakcja Kazimierz Wiatr, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2014. ss. 28–37, seria:

Problemy Nauki i Wychowania Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

5. M. Dolecki, *Błyskotliwa i głośna kariera prochu czarnego*, „Weryforma(t)”, 5, 2014, s. 14–18.

6. M. Kokowski, *Podstawowe błędy mechanizmu oceny parametrycznej jednostek naukowych. Aspekt naukoznawczy* „PAUza Akademicka”, nr 246, 20 marca 2014, s. 3; http://www.pauza.krakow.pl/246_3_2014.pdf

7. M. Kokowski, *Błędy oceny parametrycznej*, „Forum Akademickie” 2014/06, s. 30–31; <https://forumakademickie.pl/fa/2014/06/bledy-oceny-parametrycznej/>

8. M. Kokowski, *Odkrycie grobu Mikołaja Kopernika: fakt medialny czy naukowy?*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, 2014/4, ss. 30.

9. A. Kuczyński, *Stepy Kazachstanu w listach i poezji Gustawa Zielińskiego*, [w:] „Universitati serviens. Księga pamiątkowa kum czci Księdza Profesora Stanisława Wilka SDB”, red. ks. Jan Walkusz, Marzena Krupa, Lublin 2017, s. 779–789; A. Kuczynskij, „Nauczkoje nasledije Bronisława Piłsudskiego i znaki pamiaty o niem”, [w:] „Poljaki w Sibiri: ot powstańców 1863 g. do sovremennoj Polonii. Kolektiwnja monografija”, pod red. Siergieja Leończyka, Krasnojarsk 2014, s. 166–206.

10. A. Kuczyński, *Z pobytu w Berezowie. Ewa Felińska – powieściopisarka, pamiętnikarka. Na zesłaniu 1838–1841*, „Wołanie z Wołynia”, nr 3: 2014, s. 25–28.

11. K. Maślanka, *Kosmolog (dramat w jednym akcie z życia arystokracji naukowej)*, „Foton” (pismo dla nauczycieli, studentów oraz uczniów, Instytut Fizyki UJ), t. 125, 2014, ss. 53–56.

12. K. Maślanka, *Konrad Rudnicki (1926–2013) – kilka wspomnień*, „Częstochowski Kalendarz Astronomiczny”, ss. 73–78, 2014, Redakcja Bogdan Wszółek i Agnieszka Kuźmicz.

13. K. Maślanka, *Matematycy w Powstaniu Styczniowym – sesja naukowa*, „Wiadomości Matematyczne”, tom 50 (2014), nr 1, str. 75–79.

14. B. Orłowski, *Fenomen polskości /elementarz/*, „Rzeczpospolita” /Plus – Minus/, 22/23 XI 2014.

15. B. Orłowski, *Słowo wstępne* [w:] J. Hickiewicz, Profesor Roman Dzieślewski i jego współpracownicy, Opole 2014, wyd. IHN PAN i Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

16. M. Piekarski, *Muzykologia na Uniwersytecie Lwowskim i jej twórca Adolf Chybiński*, „Przegląd Wschodni” 2014, z. 49, s. 91–110.

17. M. Piekarski, *Діяльність Осипа Хомінського у музикознавчих польсько – українських контактах (до 1939 р.)*, „Українська Музика” 2014, z. 1, s. 100–109.

18. B. Płonka-Syroka, *An Overview of the Polish School of medical philosophy from the 19th centurt to today*, „Journal of Pharmacy and Pharmacology” (USA) 2014, vol. 2, nr 9, David Publishing, s. 509–526.

19. J. Schiller-Walicka, *Архив польской академии наук как хранилище профессорского наследия: деятельность и научная роль*, ss. 36 w: IV Annual international conference of the Russian association of higher education researchers.

20. J. Schiller-Walicka, *Мифы и стереотипы: несколько замечаний об истории просвещения в царстве польском в XIX веке*, «Вопросы образования» 2014, no. 4, ss. 21.

21. M. Siuda-Bochenek, *Jan Jędrzejewicz – a professional among amateur astronomers*, „Czasopismo Techniczne. Nauki Podstawowe”, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2014, Zeszyt 1 NP (7), s. 225–231.

22. J. Szumski, *Z dziejów sowieckiej „polityki historycznej” i systemu kontroli nad kontaktami naukowymi z Polską*, „Arcana” 2014 (1), s. 144–155.

23. A. Trojanowska, *Magisterium historyczne*, „Gazeta Farmaceutyczna” t. 23: 2014 nr 1 s. 40.

24. Z. Tucholski, *Szkice do historii polskiej geodezji i kartografii kolejowej*, w: *Z dziejów kartografii Tom XVII, Kamienie milowe w kartografii*, Warszawa 2013 r. (ukazał się w 2014 r.), s. 285–308.

25. Z. Tucholski, *Problematyka ochrony archiwaliów technicznych*, w: „Archeion”, nr 114, 2013 (ukazał się w 2014 r.), s. 61–77.

26. Z. Tucholski, *Bibliografia przepisów i instrukcji z zakresu służby mechanicznej PKP wydanych w latach 1919–2001, Część 2 – Przepisy i instrukcje wydane w latach 1945–2001 (1)*, „Świat Kolei” nr 1/2014, s. 42–43.

27. Z. Tucholski, *Bibliografia przepisów i instrukcji z zakresu służby mechanicznej PKP wydanych w latach 1919–2001, Część 2 – Przepisy i instrukcje wydane w latach 1945–2001 (2)*, „Świat Kolei” nr 2/2014, s. 42–43.

28. Z. Tucholski, *Wąskotorowy parowóz L. Zobel 177/1911 r. Huty cynku „Kunegunda” w Zawodziu*, „Stalowe Szlaki” nr 1/2014, s. 27–38.

29. J. Włodarczyk, *Pierwsza Urania*, „Urania. Postępy Astronomii”, t. 85, 2014, nr 5, s. 8–10.

30. A. J. Wójcik, *Węgiel blanowicki – zarys historii rozpoznania i eksploatacji do 1870 roku*. [z:] Preidl Wojciech, „Hereditas Minariorum”, nr 1, s. 29–45;

31. A. J. Wójcik, *Tajemnice dawnych kopalń*. [z:] Preidl Wojciech, „Hereditas Minariorum”, nr 1, s. 199–204;

32. A. J. Wójcik, *Górnictwo niematerialne czyli rzecz o zapomnianym słownictwie górniczym*. [w:] Materiały X Konferencji „Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”, Instytut Górnictwa Politechniki Wrocławskiej, Wieliczka, 9–11 kwietnia 2014 r., s. 54–55.

33. A. J. Wójcik, *Szkola Górnicza w Zachodnim Okręgu Górniczym*. [w:] Materiały X Konferencji „Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”, Instytut Górnictwa Politechniki Wrocławskiej, Wieliczka, 9–11 kwietnia 2014 r., s. 56–57.

34. A. J. Wójcik, *Maksymilian Strasz: author of the first geological and mining maps of the mining district in the Kingdom of Poland (1846)*. [w:] International Commission on the History of Geological Sciences – INHIGEO Newsletter, no. 46, s. 73–78.

35. A. J. Wójcik, *Biostalactites – bat origin organic stalactites*. [z: Wołoszyn Bronisław, Kłys Grzegorz, Olszewska Dominika]. CZGA 2014. Book of Abstracts. International Zoological Congress of “Grigore Antipa” Museum, Bucharest, Rumunia, 19–22 listopada 2014 r., s. 83–84.

36. A. J. Wójcik [kontynuacja opracowania], *Muzea geologiczne, górnicze województwa śląskiego i terenów przyległych. Edukacyjno-informacyjny serwis internetowy o dziedzictwie geologicznym województwa śląskiego*. [z: Chybiorz Ryszard], strona internetowa: <http://www.geosilesia.pl>

37. A. J. Wójcik [kontynuacja opracowania], *Historia nauk geologicznych i górniczych. Biogramy specjalistów geologicznych i górniczych*, autorska strona internetowa: <http://www.anwoja.pl>

38. R. Zaborowski [recenzja], *T. Crane, Aspects of Psychologism*, “Metapsychology”, Vol. 18, Issue 45, Nov 4, 2014;

39. R. Zaborowski [recenzja], *G. Gasser & M. Stefan (eds.), Personal Identity: Complex or Simple?*, “Metapsychology” Vol. 18, Issue 3, Jan 14, 2014

40. L. Zasztowt [hasła słownikowe], *Dublany*, s. 162–164, – *Dyneburg*, s. 168–169, – *Inflanty*, s. 246–248, – *Kasa im. Mianowskiego*, s. 290–291, – *Kijów*, s. 311–314, – *Komisja Edukacji Narodowej*, s. 332–333, – *Korzec*, s. 339–340, – *Krajowcy*, s. 348–350, – *Oszmiana*, s. 516–517, – *Oświata*, s. 517–521, – *Poczajów*, s. 557–558, – *Połock*, s. 583–585, – *Szkolnictwo podziemne*, s. 748–750, – *Szkoła Rycerska*, s. 757–759, – *Świteż*, s. 778–779, – *Żytomierz*, s. 976–977, [w:] *Węzły pamięci niepodległej Polski*, pod red. Zdzisława Najdera (et alt.), Kraków Warszawa 2014.

41. L. Zasztowt (z: Jan Szumski), *Laudacja Anatola Wialikiego laureata Nagrody „Przeglądu Wschodniego” 2010 w kategorii Dzieła Zagraniczne. A. Wialiki: Białaruś w sawiecko-pol’skich miżnarodnych adnosinach 1944–1959, Minsk 2010*, „Przegląd wschodni”, T. XII: 2014, nr 4 (48), s. 728–733.

ANEKS 4**Referaty pracowników IHN PAN za 2014 wygłoszone na konferencjach polskich i zagranicznych oraz na zaproszenie instytucji naukowych****Dr hab. prof. PAN Iwona Arabas**

- *Nalewki w apteczce i spiżarni: historia i tradycja*, Sesja „Kulinaria w soczewce wiedzy” (13 II).
- *Herbarium vivum jako muzeum przyrodnicze*, XXIII Sympozjum Historii Farmacji „Lek naturalny – inspiracje farmaceutyczne” (5–8 VI).
- *Activities of Maria Skłodowska–Curie and Antonina Leśniewska during the First World War*, LVIII sympozjum z historii farmacie a veterinární medicyny „Evropa v Prvni světové válce z pohledu farmacie a veterinární medicyny” (30.10.2014).
- *Ferdynand Karo – o miłości do flory syberyjskiej*, posiedzenie Komitetu Badań nad Syberią (6 X).

Prof. dr hab. Kalina Bartnicka

- *Oryginalność Komisji Edukacji Narodowej jako instytucji na tle europejskim*. Sympozjum: „Polskie reformy oświatowe w nurcie europejskich przemian politycznych społecznych i kulturowych”, Sesja plenarna, 17.IX.2014. XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, Szczecin, 17–21 IX 2014.
- *Uniwersytety europejskie na przełomie XVIII i XIX wieku*. Międzynarodowa konferencja na temat: „Jean Emmanuel Gilibert (1741–1814) i jego rola w rozwoju historii naturalnej na Uniwersytecie Wileńskim”, Warszawa, 25–26 IX 2014 r.
- *Prace Komisji Edukacji Narodowej nad tworzeniem nowego modelu uniwersytetu w Polsce*. Wykład w ramach „Wszechnicy Wiedeńskiej”, Stacja Naukowa PAN w Wiedniu, 3 IX 2014.

Dr Marcin Dolecki

- *Roger Bacon – w 800-lecie urodzin*, posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, 24 II 2014 r.

Dr hab. prof. PAN Katarzyna Dormus

- *U progu społecznej dyskusji o macierzyństwie świadomym na ziemiach polskich przełomu XIX i XX wieku*, III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wychowanie w Rodzinie. Konteksty Historyczne i Współczesne”, Jelenia Góra – Szklarska Poręba, 16 V 2014.

- *Wątek kształcenia dziewcząt w polskich reformach szkolnych (od końca XVIII w. do roku 1939)*, Powszechny Zjazd Historyków Polskich, Szczecin, 17 IX 2014.
- *Partnerstwo czy podporządkowanie – dyskusja o modelu małżeństwa w kręgach postępowej inteligencji polskiej przełomu XIX i XX w.*, II Międzynarodowa Konferencja z cyklu „W kręgu rodziny epok dawnych – rytmy życia, rytmy codzienności. Kobieta i mężczyzna– dwa światy, jedna przestrzeń”, Kraków 16 X 2014.

Dr hab. prof. PAN Wanda Grębecka

- *Poglądy dydaktyczne J.E. Giliberta*, Międzynarodowa konferencja – J. E. Gilbert (1741–1814) i jego rola w rozwoju historii naturalnej na Uniwersytecie Wileńskim, Warszawa 24–25 IX 2014.

Mgr Maciej Jasiński

- *Correspondence between Stanisław Lubieniecki and Johannes Hevelius in Lubieniecki's Theatrum Cometicum*, konferencja *The Practice of Scholarly Communication: Correspondence networks between Central and Western Europe, 1550–1700*, Czechy, Instytut Filozofii Akademii Nauk Republiki Czeskiej, 18–19 IX 2014.

Dr hab. prof. PAN Jaromir Jeszke

- *Przemiany na pograniczu polsko-niemiecko-czeskim w latach 1938–1945 w lokalnej pamięci zbiorowej i świadomości społecznej mieszkańców Bielawy i obszaru Gór Sowich*, międzynarodowe seminarium Grantu Strategicznego Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego „Sites of memory: heritage of the memory – memory of the heritage”, Cieszyn, 16–18.10. 2014.
- *Проблемы охраны памятников национального культурного наследия*, międzynarodowa konferencja Wydziału Humanistycznego Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego w Mińsku *Актуальные проблемы гуманитарного образования*, Mińsk, 1–3.10. 2014 r.

Prof. dr hab. Michał Kokowski

- *Gdzie właściwie leży Piła i co z tego wynika?* Uroczysta sesja Rady Miasta Piły z okazji Dnia Miasta (Piła, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji, 4 III 2014 r.
- *Uniwersytet „nowego humanizmu”*, Kongres Kultury Akademickiej – Idea Uniwersytetu – Reaktywacja, I Sesja plenarna: Idea uniwersytetu, autonomia uniwersytetu, uniwersytet badawczy czy szkoła wyższego stopnia? (Kraków, Auditorium Maximum UJ, Aula Duża, 20 III 2014).
- *Pogranicze i Kaszuby: migracje nauczycieli polskich szkół prywatnych w latach 1929–1939*. Konferencja naukowa, „85–lecie szkół polskich na Złotowszczyźnie” (Wielki Buczek, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Buczku, 20 IX 2014 roku).

- *Bronisław Średniawa jako historyk nauk ścisłych*. Komisji Historii Nauki PAU, Posiedzenie poświęcone pamięci Profesora Bronisława Średniawy (17.06.1917–10.08.2014) (Kraków, Mała Aula PAU, 22.10.2014).
- *Ludwik Antoni i Aleksander Birkenmajerowie jako historycy nauk ścisłych. Konferencja naukowa „Ludwik Antoni i Aleksander Birkenmajerowie – życie i dzieło”* z okazji 60-lecia Instytutu Historii Nauki im. Ludwika Antoniego i Aleksandra Birkenmajerów PAN (Warszawa, 28 X 2014).

Dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński

- *Bronisław Piłsudski – zesłaniec i etnograf*, IV Kongres Towarzystw Naukowych na Obczyźnie; Kraków 4–7 IX 2014.

Dr Jarosław Kurkowski

- *Edycja Volumina Legum na tle programu wydawniczego Biblioteki Żaluskich i edytorstwa źródeł historycznych i historycznoprawnych w Europie XVII i XVIII stulecia*, Sesja Stanisław Konarski i jego epoka, Pracownia Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich PAN oraz Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym w dniach 5–6 XI 2014 r.
- *Mit Ikara w kulturze nowożytnej* w ramach sesji *Ikara. Odwieczne marzenie* zorganizowane przez Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego i Filmotekę Aktywnego Człowieka (6 VI 2014).

Prof. dr hab. Halina Lichocka

- *Chemia na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie*. (dyskusja panelowa). Nazwa Konferencji: *Historia Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie*. Litwa. Wydział Historyczny Uniwersytetu Wileńskiego, 28 IV 2014.

Dr Magdalena Paciorek

- *Problematyka higieny dziecka w polskim czasopiśmiennictwie medycznym dwudziestolecia międzywojennego*, konferencja : *La propreté de l'enfant en Europe entre médecine, politique et éducation. Regard croisés de sociologues et d'historiens* 11–12 XII 2014 Université de Strasbourg.

Dr Michał Pędracki

- *Szamańskie elementy w mitologii bogini Inany. Kwestia integracji danych antropologii historycznej, fizycznej i językoznawstwa porównawczego w dyskusji nad pochodzeniem Sumerów*. „Muzeum – Historia – Antropologia”; VI 2014 – Warszawa.
- *Krąg polsko-syberyjskich uczonych*. „Academia in Public Discourse Poland – Russia: Expanding The Breathing Space”; XII 2014 Warszawa.
- *W. Sieroszewski (1858–1945) i G. Ksenofontow (1888–1938) jako prekursorzy badań nad związkami chrześcijaństwa z szamanizmem*. „Polsko-rosyjskie związki naukowe”; II 2014 – Moskwa.

- *Szamanizm jakucki w ujęciu Wacława Sieroszewskiego* wrzesień 2014 – Petersburg: «Коренные народы Сибири в трудах польских исследователей. Памяти Эдварда Пекарского (1858 – 1934)»
- *Взаимовлияние тенгриянства зороастризма и конфуцианства на территории Великой Степи. Мысли на основе полевых исследований на территории Якутии и Центрального Казахстана.* listopad 2014 – Astana: „Actual Problems of Research and Teaching of National History Nowadays.
- cykl 30 wykładów z antropologii religii: listopad 2014; Euroazjatycki Uniwersytet w Astanie.

Dr Michał Piekarski

- *Kręta droga kariery naukowej kobiety muzykologa, Bronisławy Wójcik-Keuprulian zmagania z dyscypliną i profesorem,* Ogólnopolska konferencja naukowa „Kobiece dwudziestolecie 1918–1939”, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 15–17 V 2014.
- *Człowiek wobec wytworów kultury. XIX-wieczne badania nad historią muzyki polskiej,* VI Interdyscyplinarna Ogólnopolska Konferencja „Natura – Człowiek – Kultura”, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 27–28 VI 2014.

Dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka

- *Metodologia Ludwika Flecka w kontekście standardu teoretycznego medycyny klinicznej (1750–1935),* Nazwa konferencji: Ludwik Fleck – tradycje – interpretacje – inspiracje, Wrocław 19–20 III 2014.
- *Spór o model medycyny klinicznej w Europie (1750–1850): Francja, Austria i Prusy,* Nazwa konferencji: Waśnie, zatargi, konflikty. *Stromata Anthropologica* (9), Pokrzywna 8–10 IV 2014.
- *Uzdrowiska Bad Schandau oraz Rathen w Saksonii – uwarunkowania rozwoju historycznego i problemy związane ze współczesnym funkcjonowaniem,* Nazwa konferencji: Kultura uzdrowiskowa w Europie, Sanok 25–29 VI 2014.
- *Niemiecka medycyna romantyczna 1797–1848 w świetle historiografii z lat 1811–2014,* Nazwa konferencji: Kontynuacja i zmiana. *Historiografia krajów Europy Środkowo-Wschodniej wobec nowych tendencji w nauce XIX – XXI wieku,* Warszawa 24–26 IX 2014.
- *Organizacja opieki zdrowotnej na Dolnym Śląsku (1945–1972) jako regionie o specjalnych potrzebach Zdrowotnych,* Nazwa konferencji: Wektory i patogeny – w przeszłości i przyszłości, Wrocław 20–21 XI 2014 (Z: Elżbieta Lonc).
- *Niemiecka medycyna romantyczna (1797–1848) w opiniach przedstawicieli polskiego środowiska naukowego do 1863 r.,* Nazwa konferencji: Cywilizacja romantyczna, Warszawa 1–2 XII 2014.
- *Habilitacje kobiet na Wydziale Lekarskim i Farmaceutycznym Uniwersytetu i Akademii Medycznej we Wrocławiu w latach 1945–1970,* Nazwa konferencji: Kobiety „na zakręcie” 1939–1989, Wrocław 4–5 XII 2014.

- *Lęk przed chorobą i ucieczka w chorobę jako uwarunkowania przyjmowania leków ze względów niemedycznych*, Nazwa konferencji: Opieka zdrowotna i wsparcie społeczno-pedagogiczne osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – historia i współczesność, Katowice 12–13 XII 2014.
- *Prof. Ludwik Hirszfeld – Arzt, Mikrobiologe, Organisator des wissenschaftlichen Lebens in Polen*, Nazwa konferencji: Von Maimonides bis Einstein: Jüdische Gelehrte und Wissenschaftler in Europa, Kraj: Niemcy, Instytucja: Akademie gemeinnütziger Wissenschaften zu Erfurt.

Dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka

- *Мифы и стереотипы: несколько замечаний об истории просвещения в Царстве Польском в XIX веке*, 31 III 2014 r. w Narodowym Uniwersytecie Badawczym – „Wyższej Szkole Ekonomiki” w Moskwie (Rosja). Dr Jan Szumski
- *Summer of 1944 in Western Belarus through the Eyes of Highest Soviet Party and Military Elite*; nazwa konferencji: International Conference: “Wars in Political and Cultural Traditions of Belarus and Countries of East Central Europe”; kraj, instytucja: Mińsk (Belarus), Institute “Political Sphere”, 30–31 May 2014.
- *The Soviet influence (Central Committee of the Communist Party of the USSR) on the Polish scientific milieu in the 1950s.*; nazwa konferencji: Universities Under Threat? Universities, Institutes of Higher Learning, and Academies of Sciences in Countries of Central and Eastern Europe Between Competition and Collaboration, 1950s–1960s.; miejsce: Czechy, Uniwersytet Karola w Pradze; 10 X 2014.

Prof. dr hab. Andrzej Śródka

- *Polskie lekarskie szkoły naukowe – przygotowanie i koncepcja pracy*; KateDra Historii Medycyny Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- *Aleksander Ludwik Birkenmajer, jego rola w Bibliotece Jagiellońskiej w czasie II wojny światowej*, Katedra Historii Medycyny Collegium Medicum UJ.

Dr Zbigniew Tucholski

- *W poszukiwaniu stylu narodowego w architekturze kolejowej – dworce kolei Jabłonowskiej, Wilamowskiej i Grójeckiej, inż. arch. Konstantego Jakimowicza*. Konferencja naukowa z cyklu „Warszawska jesień archiwalna” – „Warszawa ma wiele twarzy” – Warszawa, 20–21 XI 2014,
- *Most Kierberdzia – historia pierwszego stałego mostu przez Wisłę w Warszawie* (z: Rymśza B., Mistewicz A.), Konferencja naukowa z cyklu „Warszawska jesień archiwalna” – „Warszawa ma wiele twarzy” – Warszawa, 20–21 XI 2014.

Prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk

- *Unspheared? Astronomical References in Shakespeare in Light of the History of Astronomy*, (z: Z. Czerniak), „Shakespeare 450. An International Conference to Celebrate the 450th Anniversary of Shakespeare’s Birth”, Paryż, 21–27 IV 2014
- *Mikołaj Kopernik obserwuje. Między tradycją i nowoczesnością*, Kopernik w Elblągu, Elbląg, 20 X 2014.

Dr Andrzej J. Wójcik

- *Ochrona podziemnych zabytków techniki, czyli słów kilka o dotacji czy eliminacji. XIII Forum Tras Podziemnych. Stowarzyszenie Podziemne Trasy Turystyczne Polski, Podziemna Trasa Turystyczna w Opatowie*, Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, Opatów i Krzemionki, 14–16 III 2014 r.
Górnictwo dziedzictwo niematerialne czyli rzecz o zapomnianym słownictwie górniczym. Konferencja „Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”, Instytut Górnictwa Politechniki Wrocławskiej, Wieliczka, 9–11 IV 2014 r.
Szkoła Górnicza w Zachodnim Okręgu Górniczym. Konferencja „Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”, Instytut Górnictwa Politechniki Wrocławskiej, Wieliczka, 9–11 IV 2014 r.
Na szlaku górniczych zabytków – Zakład Karny Wojkowice, 2 IX 2014 r.
Górnictwa węgla brunatnego w okolicach Zawiercia. [z: Preidl Wojciech], XVII Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe „Wyrobiska i geostanowiska w krajobrazie. Problem adaptacji i udostępniania”. Katedra Geologii Podstawowej i Katedra Geografii Regionalnej i Turystyki, Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, Częstochowa – Olsztyn – Rudniki, 16–17 października 2014 r.
- *Biostalactites – bat origin organic stalactites*. [z: Wołoszyn Bronisław, Kłysz Grzegorz, Olszewska Dominika]. CZGA 2014. International Zoological Congress of “Grigore Antipa” Museum, Bucharest, Rumunia, 19–22 XI 2014 r.

Dr hab. prof. PAN Wiesław Wójcik

- *Nowe sposoby organizowania działań wychowawczych szkoły w świetle praw rodziny*, „Rodzice w szkole”, Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej, 1 III 2014.
- *Zagrożenia społeczne związane z upadkiem kultury filozoficznej*, „Po co filozofia”, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, 6 – 7 III 2014.
- *Pedagogika dialogu a wzorce osobowe*, „Rodzina – wychowanie w cieniu Holokaustu poszukiwanie wzorów relacji międzyludzkich i modeli rozwoju społecznego”, Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu, 10 III 2014.

- *Obecność matematycznych pojęć podstawowych w edukacji dziecka*, „Edukacja dziecka w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym wobec wyzwań i zagrożeń współczesności”, Kolegium Nauczycielskie w Bielsku-Białej, 17 III 2014.
- *Poczucie bezpieczeństwa pacjentów i rodzin w nowych warunkach funkcjonowania opieki zdrowotnej a poszukiwanie pozamedycznych form leczenia i terapii*, III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Styl i jakość życia współczesnego człowieka – Bezpieczeństwo”, Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli, 28 V 2014.
- *Poszukiwanie nowych form wsparcia rodzin w sytuacji kryzysu opieki zdrowotnej*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo a zdrowie w warunkach zmian społecznych”, Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli, 29 V 2014.
- *Beskidzkie dziedzictwo naukowe. Wybitni twórcy nauki polskiej*, „Beskidzkie Dziedzictwo III – Tradycja – Oświata – Samorządność”, Beskidzki Instytut Nauk o Człowieku oraz Civitas Christiana, 24 VI 2014.
- *Metodologiczna specyfika pedagogiki rodziny wśród innych dyscyplin naukowych zajmujących się badaniami nad rodziną*, „Jesienne warsztaty metodologiczne zespołu pedagogiki chrześcijańskiej” (konferencja ogólnopolska), Instytut Pedagogii KUL oraz Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, 12 –14 IX 2014.
- *Projekt budowy nauki polskiej twórców polskiej szkoły matematycznej*, „Forum Polskiej Myśli Filozoficznej” (konferencja ogólnopolska), Collegium Invisibile oraz Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Bielsko-Biała 18 –19 IX 2014.
- *Problemy antropologii negatywnej*, „Negacja — konteksty logiczne, antropologiczne, metafizyczne”, AJD w Częstochowie, 25 – 26 IX 2014.
- *Spór o wartości w dziejach Europy*, „Symposium i Warsztaty Szkoleniowe Wartości w wychowaniu”, Ruch Focolare, 4 – 5 października 2014.
- *Znaczenie myśli pedagogicznej Hoene-Wrońskiego dla działań poprzedzających odzyskanie przez Polskę niepodległości*, „I Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej Myśl o wychowaniu dla Polski niepodległej (1863–1914/18)”, „Instytut Pedagogiki UJ, Kraków, 24 października 2014.
- *Znaczenie kongresów krajów słowiańskich w okresie międzywojennym dla budowania tożsamości Europy Środkowo-Wschodniej*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Tożsamość w krajach Europy Środkowo-Wschodniej”, Wydział Nauk Społecznych KUL oraz Greckokatolicki Wydział Teologiczny w Preszowie, Kazimierz nad Wisłą, 25 – 26 XI 2014.
- *Między autonomią nauki a jej zaangażowaniem społecznym. Przykłady inicjatyw społecznych i naukowych polskich uczonych z przełomu XIX i XX wieku*, „INTELEKTUALISTA – między powołaniem a apostazją”, KUL, 3 – 4 XII.
- *Stefan Mazurkiewicz and the origin of dimension theory*, The 12th Austrian

Symposium on the History of Mathematics, Austria, Miesenbach, International Commission for the History of Mathematics 5 – 9 V 2014.

- *Etyczne podstawy i implikacje społeczne asystentury rodziny*, „Perspektywy profesjonalnej etyki”, Słowacja, Uniwersytet w Preszowie, 20 – 22 V 2014.
- *Nowe idee topologiczne w pierwszych pracach twórców polskiej szkoły matematycznej*, „35. mezinárodní konference Historie matematiky”, Czechy, Velké Meziříčí, Uniwersytet w Pradze, 22 – 26 sierpnia 2014.
- *Spór (dialog) nauka – wiara jako próba zrozumienia granic racjonalności oraz irracjonalności*, „Racionálne – iracionálne”, Słowacja, Smolenie, SAV, 6–7 X 2014.
- *Miejsce katolickich szkół wyższych w polskim systemie społecznym po okrągłym stole*, Międzynarodowa konferencja Disputationes quodlibetales „Náboženstvo v situácii 25 rokov po nežnej revolúcii”, Słowacja, Preszów, Greckokatolicki Wydział Uniwersytetu w Preszowie, 20 XI 2014.

Prof. dr hab. Robert Zaborowski

- *Some remarks on self-knowledge in the PhaeDrus and Hermias' commentary*, The 12th Annual International Society for Neoplatonic Studies Conference, Lisboa, 16–21 VI 2014,
- *Paradoxes of Love*, Inaugural Conference of the European Philosophical Society for the Study of Emotions, Lisboa, 17–19 VII 2014, wygłoszenie referatu pt. *Nicolai Hartmann's categorial laws as applied to the world of feelings*, 2nd Nicolai Hartmann International Conference, Trento 25–27 VIII 2014.
- *On So-Called Negative Emotions*, Universidad Autónoma de Madrid, 29 IV 2014.

ANEKS 5**CZŁONKOSTWO W KOMITETACH PAN, RADACH NAUKOWYCH
(POZA WŁASNĄ) I INNYCH GREMIACH O ZASIĘGU
OGÓLNOPOLSKIM****Dr hab. prof. PAN Iwona Arabas**

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN – wiceprzewodnicząca (od 2012 r.).
Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne – wiceprzewodnicząca Zarządu Oddziału
Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego (od 1989 r.).
Członek Zarządu Zespołu Sekcji Historii Farmacji.
Akadémie International d’Histoire de la Pharmacie (członek od 2009 r.).
ICOM (od 2007 r.) – International Council of Museums.
International Society for the History of Pharmacy (od 1999 r.) – delegat Zespołu
Sekcji Historii Farmacji (od 2011 r.)

Prof. dr hab. Kalina Bartnicka

Członek–korespondent Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.
Komitet Historii Nauki i Techniki PAN – przewodnicząca.
Towarzystwo Historii Edukacji.
Mazowieckie Towarzystwo Naukowe.
Akademickie Towarzystwo Edukacyjno-Naukowe „ATENA”.

Dr Marcin Dolecki

Przewodniczący Sekcji Historii Chemii Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Dr hab. prof. PAN Katarzyna Dormus

Towarzystwo Historii Edukacji.

Dr hab. prof. PAN Wanda Grębecka

Komitet Historii Nauki i Techniki, 1993.
Komisja Historii Nauki PAU², 21.10 2001.
Polskie Towarzystwo Botaniczne, 1956.

Dr hab. prof. PAN Jaromir Jeszke

2005 – nadal – członek zwyczajny Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.
2011 – 2014 – członek prezydium Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN.
1998 – nadal – członek European Association for the History of Medicine and Health.
1997 – nadal – członek założyciel Deutsch-Polnisch Gesellschaft für Geschichte
der Medizin.

Prof. dr hab. Michał Kokowski

Polska Akademia Umiejętności, Komisja Historii Nauki – Sekretarz Komisji kadencja.
Polska Akademia Umiejętności, Komisja Filozofii Nauk – Członek Komisji.
Polska Akademia Nauk, Komitet Historii Nauki I Techniki – Członek Komitetu (kadencja 2011–2014).
Centrum Badań Nad Historią Idei (Wydział Filozoficzny UJ) – Członek Komitetu Konsultacyjnego (kadencja 01.09.2012 – 31.08.2016).
European Society for the History of Science.
Society for Philosophy of Science in Practise (Enschede, the Netherlands).

Dr Paweł Komorowski

Członek Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Dr hab. prof. PAN Antoni Kuczyński

Członek Rady Naukowej Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich – członkostwo od roku 2012.
Rada Naukowa Zarządu Głównego Związku Sybiraków – wiceprzewodniczący, członkostwo od roku 2000.

Prof. dr hab. Halina Lichocka

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN: członek Prezydium.
Komisja Historii Nauki PAU; od 2014, członek.
Polskie Towarzystwo Chemiczne: od 1985 członek Sekcji Historycznej.
Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne: od 1991. Przewodniczenie organizowanym corocznie (od 2005 r.) Ogólnopolskim Przeglądom Prac Magisterskich z zakresu historii farmacji.
Towarzystwo Przyjaciół Uniwersytetu Warszawskiego: od 2003, członek.
Academie Internationale d'Histoire de la Pharmacie, od 21 października 1999 r., Florencja, członek rzeczywisty.
The Working Party on the History of Chemistry of the Federation of European Chemical Societies, od stycznia 2001 r., członek; od października 2004 r. Federacja nosi nazwę European Association for Chemical and Molecular Sciences.
International Union for the History and Philosophy of Science/ Division of History of Science and Technology. Polish National Committee, w latach 2007–2011 przewodnicząca, od 2012 członek (past president).

Dr hab. prof. PAN Sławomir Łotysz

Międzynarodowy Komitet ds Historii Techniki (ICOHTEC – International Committee for the History of technology) – Sekretarz Generalny (kadencja 2013–2017).

Dr hab. prof. PAN Edward Malak

Komitet Nauki i Techniki PAN.

Uczestnictwo w komitecie Ogólnopolskiego Sympozjum „Historyczny Rozwój Konstrukcji Pojazdów” na Politechnice Warszawskiej.

Dr hab. prof. PAN Krzysztof Maślanka

Komisja Filozofii Nauk Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie (wiceprzewodniczący).

Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Prof. dr hab. Bolesław Orłowski

TNW – członek korespondent (2009).

Komisja Historii Nauki PAU (2003),

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN (2013–kontynuacja).

PTHT 1983 (członek honorowy 2010).

ICOHTEC (Międzynarodowy Komitet Historii Techniki), Polski Komitet TICCIH (Towarzystwo Ochrony Dziedzictwa Technicznego – prezes od 2012).

Dr Michał Pędracki

Idokan Society; maj 2013; członek Komisji Badań Naukowych; członek DAN Comitee.

International Martial Arts and Combat Sports Scientific Society; maj 2013; członek. Sekretarz techniczny Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN.

Prof. dr hab. Jan Piskurewicz

Senat Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2012, senator.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 2014, członek rzeczywisty, członek zarządu.

Kasa imienia Mianowskiego, Fundacja Popierania Nauki, 1993, członek zarządu.

Dr hab. prof. PAN Bożena Płonka-Syroka

Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji (od 1982).

Fundacja Humanitas et Scientia (od 1992, członek założyciel, prezes zarządu).

Polskie Towarzystwo Historyczne, Sekcja Metodologii Historii (od 2009).

Polskie Towarzystwo Historiograficzne (od 2012, członek założyciel).

Niemiecko-Polskie Towarzystwo Historii Medycyny (od 1997, członek założyciel).

Dr hab. prof. PAN Joanna Schiller-Walicka

Kasa im. J. Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki – sekretarz Komitetu Kasy na kadencję 2013–2015 (wybór w grudniu 2012 r.).

Towarzystwo Historii Edukacji – członek-założyciel od lutego 2000 r.

Członek Komisji do Badań nad Historią Syberii od października 2007 r.

Przewodnicząca Komisji Historii Uniwersytetów i Szkolnictwa Wyższego Komitetu Historii Nauki i Techniki przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN, na kadencję 2011–2014.

Od stycznia 2009 r. członek Komisji Historyków Polski i Rosji.

Członek Rady Naukowej PAN Archiwum.

Dr Jan Szumski

Kasa im. Józefa Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki, członek Komisji Rewizyjnej od 2012 roku.

Sekretarz naukowy Komisji Stałej Historyków Polski i Rosji od 2009 roku.

Prof. dr hab. Andrzej Śródka

Międzynarodowe Towarzystwo Historii Medycyny.

Prof. dr hab. Bożena Urbanek

Rada Naukowa Wydziału Farmaceutycznego SUM.

European Association for the History of Psychiatry.

International Association of Nurses, Towarzystwo Polsko–Niemieckie Historii Medycyny.

Prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN, kadencja 2012–2014, zastępca przewodniczącego.

Rada Naukowa PAN Biblioteki Gdańskiej, kadencja 2011–2014, członek.

Komisja Historii Nauki PAU, od 2010, członek.

Kasa im. Józefa Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki, od 2009, członek Komitetu.

Polskie Towarzystwo Astronomiczne, od 1987, członek.

Johannes Kepler Working Group przy International Astronomical Union, od 2009, członek.

Commission 41 History of Astronomy przy International Astronomical Union, od 1994, członek.

Commission for the History of Ancient and Medieval Astronomy, International Union for the History and Philosophy of Science, od 2013, członek.

Dr hab. prof. PAN Andrzej J. Wójcik

Komisja Historii Śląska Polskiej Akademii Umiejętności, Katowice – od 2014 r.

Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków – od 2009 r.

Polskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk o Ziemi (PTPNoZ) – od 1978 r.

Stowarzyszenie Muzealników Polskich – od 1999 r.,

Polskie Towarzystwo Geologiczne (PTG) – od 1982 r.

Główna Komisja Muzealnictwa i Tradycji Górniczych SITG – od 2000 r.
Stowarzyszenie Podziemnych Tras Turystycznych Polski (SPTTP) – od 2009 r.
American Association of Petroleum Geologists (AAPG) – od 1989 r. (AAPG member ID: 57142–5).
Earth Science Teachers Association (ESTA) – od 1987 r. (ESTA member ID: 0770).
International Association of Sedimentologists (IAS) – od 1986 r. (IAS member ID: 1409).
International Commission on the History of Geological Sciences (INHIGEO) – Commission of the International Union of Geological Sciences – od 2006 r.
International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) – od 2001 r. – członek komisji rewizyjnej Polskiego Komitetu Narodowego TICCIH.
International Committee for Museums and Collections of Natural History (ICOM – NATHIST) – od 2003 r.
International Committee for University Museums and Collections (ICOM – UMAC) – od 2003 r.
International Council of Museum (ICOM/UNESCO) – od 2003 r. (ICOM member ID: 38837) – członek Polskiego Komitetu Narodowego ICOM.
National Geographic Society (NGS) – od 1996 r. (NGS member ID: 10634420).
Society for Sedimentary Geology (SEPM) – od 1996 r. (SEPM member ID: 35765).

Dr hab. prof. PAN Wiesław Wójcik

Członek Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej (działającym przy Komitecie Nauk Pedagogicznym PAN) – od 2007.
Członek władz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (od 2006), członek Sądu Koleżeńskiego i Polskiego Towarzystwa Semiotycznego (od czerwca 2009).
Członek Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych w Krakowie, kierownik grupy badawczej „Historia matematyki” (od 2008).
Członek Komisji Historii Nauki PAU (od 2006).
Członek Słowackiego Towarzystwa Filozoficznego (od 2007).

Prof. dr hab. Robert Zaborowski

2013– Polish Neuropsychological Society.
2012– International Society for Research on Emotion [członek zwyczajny].
2009– Aristotelian Society.
2004– Association des Etudes Homériques.
2004– Philologikos Syllogos “Parnassos” [członek korespondent].

Prof. dr hab. Leszek Zasztowt

Prezes Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki od 2010 roku, ponownie wybrany w grudniu 2012 r.

Sekretarz Generalny Towarzystwa Naukowego Warszawskiego od 2011 r.,
Członek komisji rewizyjnej: Forum Dialogu i Porozumienia Polska – Litwa (PEN-
club, Muzeum Historii Polski, od 2012 r.),
Przewodniczący Rady Naukowej PAN Archiwum,
Przewodniczący ze strony polskiej Komisji Stałej Historyków Polski i Rosji.

ANEKS 6**PEŁNIONE FUNKCJE REDAKTORÓW NACZELNYCH
CZASOPISM NAUKOWYCH**

1. Halina Lichočka: „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”.
2. Bożena Urbanek: „Słownik Biograficzny Polskich Nauk Medycznych”, „Medycyna Nowożytna”.
3. Stefan Zamecki: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
4. Andrzej Biernacki: „Organon”.
5. Joanna Schiller-Walicka: „Rozprawy z Dziejów Oświaty”.
6. Jan Piskurewicz: „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”.
7. Michał Kokowski: „Prace Komisji Historii Nauki PAU”.
8. Antoni Kuczyński: „Wrocławskie Studia Wschodnie”, „Zesłaniec”, „Biblioteka Zesłańca” (seria wydawnicza).

Udział w komitetach i redakcjach czasopism naukowych:

1. Iwona Arabas: „Redakcja „Farmacji Polskiej” (członek redakcji).
2. Kalina Bartnicka: „Rozprawy z Dziejów Oświaty”, „Biuletyn Historii Wychowania”, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Archiwum Dziejów Oświaty” (członek redakcji).
3. Andrzej Biernacki: „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”.
4. Marcin Dolecki: „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”.
5. Katarzyna Dormus: „Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” (członek rady redakcyjnej), „Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej” seria (członek Rady naukowej).
6. Wanda Grębecka: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” (z-ca redaktora naczelnego).
7. Jaromir Jeszke: „The Vilnius Medical History Almanac”, „Studia Humanistyczne Wydziału Farmacji Akademii Medycznej we Wrocławiu”, „Medycyna Nowożytna” (z-ca redaktora naczelnego).
8. Michał Kokowski: „Monografie Komisji Historii Nauki PAU” (Wicedaktor naczelny Serii), „The Advances in Historical Studies (AHS) – członek redakcji”.
9. Paweł Komorowski: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”.
10. Jarosław Kurkowski: „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki” (z-ca redaktora naczelnego).
11. Antoni Kuczyński: „Literatura Ludowa” (członek komitetu redakcyjnego) „Izwiestija Instytutu nasledija Bronisława Piłsudskiego” (członek zespołu redakcyjnego).

12. Halina Lichočka: „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” (członek rady programowej).
13. Magdalena Paciorek: „Medycyna Nowożytna”.
14. Jan Piskurewicz: „Forum Pedagogiczne” – członek komitetu redakcyjnego, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
15. Bożena Płonka-Syroka: „Medycyna Nowożytna”.
15. Joanna Schiller-Walicka: „Forum Pedagogiczne” (członek Komitetu Naukowego) „Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój” (członek redakcji).
16. Jacek Soszyński: „Przegląd Tomistyczny”.
17. Jan Szumski: „Rozprawy z Dziejów Oświaty”.
18. Andrzej Śródka: „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
19. Anna Trojanowska: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
20. Zbigniew Tucholski: „Stalowe szlaki” (członek redakcji), „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”.
21. Bożena Urbanek: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
22. Jarosław Włodarczyk: „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
23. Wiesław Wójcik: „Biblioteka Filozofii Chrześcijańskiej” (Członek Rady Redakcyjnej), „Studia z Filozofii Polskiej” (Członek Rady Programowej).
24. Beata Wysokińska: „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”.
25. Robert Zaborowski: „Organon”, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.
26. Stefan Zamecki: „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”.
27. Leszek Zasztowt: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Rozprawy z Dziejów Oświaty”, „Nauka Polska – jej potrzeby, organizacja i rozwój”.

Udział pracowników w wydawnictwach periodycznych:

Seria: Archiwum Dziejów Oświaty: Kalina Bartnicka (redaktor naczelny),
Joanna Schiller-Walicka.

Seria: Monografie z Dziejów Nauki i Techniki: Stefan Zamecki (redaktor naczelny).

Seria: Monografie z Dziejów Oświaty: Leszek Zasztowt (redaktor naczelny), Kalina
Bartnicka, Joanna Schiller-Walicka.

Seria: Studia Copernicana: Jarosław Włodarczyk (redaktor naczelny), Michał
Kokowski, Wiesław Wójcik.